

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Van het Hoofdbestuur. — Ons Gedenkboek. — De „Orang Letjo” en de „Orang Pendek”. — Het leven van Deli-pioniers. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. Nagekomen Berichten. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Mutatiestaat van 4 tot 11 Mei 1932.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931. Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling. Uitgave van de Vereeniging „Oost en West”. Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West”. Reeds hebben hun medewerking toegezegd Mevr. M. C. van Zeggelen en de heeren D. J. Balfoort, Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. G. van Eerde, P. A. J. Moojen, Dr. J. Stroomberg, T. B. Roorda, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder, R. Zuyderhoff en G. J. Staal. Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen f 5.— ingenaaid en f 6.50 in linnen stempelband.

Ons Gedenkboek.

(Gewijd aan de Nederl. deelneming aan de Intern. Koloniale tentoonstelling, Parijs 1931).

Nadat juist even voor de H.B.-vergadering op 30 April l.l. het Hoofdbestuur door tekening in de registers op de paleizen een blijk van belangstelling getoond had met den heuglijken feestdag, werd dat Bestuur bij de opening dier vergadering aangenaam verrast door de aanbidding van den heer dr. H. H. Zeijlstra, Fzn., den Redacteur en lid van dat Bestuur, aan den Algem. Voorzitter van het eerste ex. van het fraaie Gedenkboek. Wij volstaan met deze aankondiging omdat een bespreking van het werk, dat voorzien is met een portret en eigenhandig bijschrift van H.K.H. Prinses Juliana binnenkort kan worden tegemoet gezien, dank zij de bereidwilligheid daartoe van een der leden van het Hoofdbestuur.

HET HOOFDBESTUUR.

De „Orang Letjo” en de „Orang Pendek”.

Gegevens over de in de onderafdeeling Rokan (Gouvernement Oostkust van Sumatra) volgens berichten van de bevolking voorkomende z.g. „Orang Letjo” (wartaalsprekende menschen), die ook elders op Sumatra (Palembang-Djambi) als „Orang Pendek” bekend is.

Gedurende de laatste jaren zijn door Europeanen in enkele deelen van Sumatra van Inlandsche zijde, meer en meer berichten ter oore gekomen over het voorkomen daar van een tot nu toe onbekend wezen, dat zich voornamelijk in de hooge Simalam-boeketen, een deel van het Barisan-gebergte, in de onderafdeeling Rokan gelegen en in de Palembang-

bangsche en Djambische laagvlakten moet bevinden. In Atjeh b.v., waar rapporteur enkele jaren geplaatst was en waar het Barisan gebergte eveneens zeer woeste en ontoegankelijke gedeelten kent, hoort men over deze „Orang Pendek” niet spreken.

Steeds weer duiken er opnieuw berichten over hem op en kreeg zelfs in 1925 de toenmalige Commandant der Gewapende Politie in Palembang, W. A. Bor, die thans als gepensionneerd majoor in Den Haag verblijft van het Gouvernement de opdracht om op de z.g. Orang Pendek te jagen, althans er een exemplaar van te bemachtigen, hetzij dood of levend. Maandenlang heeft die jacht geduurd, doch werd met geen succes bekroond. Wel vond men overblijfselen van maaltijden van dit wezen bestaande uit schelpen van schelpdieren, resten van boomspuitsels op het strand en daarbij en ook elders voetsporen van de orang pendek.

De heer Bor deelde mij mee, dat hij er vast van overtuigd is dat het één beren of andere bekende sporen waren en zij sprekend geleken op het voetspoor van een kind van ongeveer 12 à 13 jaar oud, doch met een sterk uitwijkende groote teen. Zelfs moet, aldus de heer Bor, in een tiggerklem een dezer wezens gevangen zijn geweest. Toen men echter bij de klem kwam, vond men er wat roodachtige haren in, veel bloed en erom heen de bovengenoemde soort voetsporen. Het gevangen wezen had zich echter weten te bevrijden. Het bloed moet toen onderzocht zijn en werd bevonden te zijn geen beren, menschen, apen of ander bekend bloed. Deskundigen op Java hebben indertijd de verklaringen van den heer Bor niet geaccepteerd, althans werd volgens den heer Bor op volmaakt losse gronden uitgemaakt, dat het berensporen waren. De heer Bor zelf als oud rimboe officier is er evenwel vast van overtuigd, dat het geen berensporen waren en gelooft beslist aan het bestaan van de „Orang Pendek”. Tijdens het onderzoek van den heer Bor bevond zich te Palembang een controleur L. Coomans de Ruyter (thans in West Borneo te Singkawang) en moet naar de heer Bor mij mededeelde hij in het bezit zijn van gipsafdrukken van bedoelde voetsporen.

In de Rokan geplaatst zijnde, kreeg rapporteur op zijn tournee's al spoedig verhalen te hooren over de z.g. „Orang Letjo”, niet slechts verhalen van lieden die het „van hooren zeggen” wisten, doch van ooggetuigen, w.o. een zeer betrouwbaar Zelfbestuurder. De beschrijving die zij geven van de z.g. „orang letjo” (d.i. de „orang pendek” van Djambi en Palembang) luidt als volgt.

Het wezen is onbehaard of althans zeer licht behaard als een mensch. Het heeft een roze bruine kleur en vrij lang hoofdhaar. De armen zijn tamelijk lang en de lichaamslengte is gelijk aan die van een kind van 12 à 13 jaar. De groote teen van den voeten staat buitenwaarts gericht. Het voorhoofd helt sterk naar achteren, terwijl zijn kin zoo goed als ontbreekt. Men dient niet te vergeten dat de Rokan een der meest geïsoleerde deelen van Sumatra is en men hier absoluut geen contact heeft met Palembang en Djambi. De vraag rijst nu, hoe kan een eenvoudig, onontwikkeld inlander hier die nimmer een beschrijving las van de „recht-oplopende aapmensch” een zoo overeenstemmende beschrijving ervan geven, als hij het wezen niet gezien zou hebben.

De door den schilder Gabriël Max afgebeelde aapmensch lijkt dus over het algemeen veel op de „orang letjo” zooals men die beschrijft slechts de hoofdhaaren zijn hier niet blond, doch bruinachtig zwart. Het op aanwijzingen van Dubois van de „pithecanthropus-erectus” gemaakte beeld wijkt echter in zooverre van de bestaande „orang letjo” af, dat deze geen „hercules” is qua lichaamsbouw doch een klein, tener wezen. De grijpvoeten zijn bij bedoeld beeld evenwel goed tot hun recht gekomen. De vraag is echter of de „orang letjo” door degeneratie van hun ras wellicht klein van stuk zijn geworden, en of hun voorouders niet veel grooter en forscher waren. De door Dubois in 1891 te Trinil gevonden beender resten doen met groote zekerheid vermoeden dat zij eens deel uitmaakten van een fors lichaam.

De „orang letjo” moeten volgens berichten hier ook een eigen taal hebben, althans moeten zij zich middels klanken aan elkaar verstaanbaar kunnen maken, zulks is meerdere malen door lieden die hen verasten opgemerkt. Zij uiten snel op elkaar volgende klanken zooals apen dat soms doen. Ook bevinden zij zich zelden alleen doch meest in groepjes van 4 of 6, zijn zeldzaam schuw en gaan bij

Prins Mauritschool
der Ned. Herv. Gemeente
RESEDA STRAAT 26 - DEN HAAG
School voor L.O. met 7 leerjaren
Opleiding H.B.S., Gymnasium e.d. in 6 of desgewenscht in 7 jaar
Cursussen in Fransch, Duitsch, Engelsch en Handenarbeid

5628

Leden van „Oost en West”.

Het aangewezen adres voor 1e kwaliteit Melk en Melkproducten is de N.V. Melkinrichting „DE NIEUWE LANDBOUW” 5443
DEN HAAG: SCHEVENINGEN:
N.W. Buitensingel 50 Wassenaarschestr. 127
Telefoon 333855. Telefoon 550363.

Eenvoudige, doch ook betere betrekkingen,

ook voor academisch gevormden, verzorgt
HET CENTRAAL PLAATSING INSTITUUT,
Lange Poten 15a, den Haag - Tel. 180641
Ook des Woensdagsavonds geopend. 5064

Gemeubileerde Landhuisjes te huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE
in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen
LEIDSCHEGRACHT 76, AMSTERDAM

is een vertrouwde, reeds 30 jaren bestaande Inrichting, voor den verkoop van
Nette Inboedel en Kleeding
TELEFOON 49900 5466
W. J. GERDING & Co.

Makelaars
Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

Centraal Kamerverhuurkantoor

Noordeinde 18a. Telefoon 114224.
Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van
GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.
Inschrijving, inlichting gratis. 5082

KENNISGEVING

Het Café-Restaurant
„T GOUDEN HOOFD”
GROENMARKT - DEN HAAG
is vanaf 1 OCTOBER jl. onder nieuwe Directie van
A. WESTERGAARD (v.h. Restaurateur R'sche Lloyd)
HEINEKEN'S BIEREN 5274

FIRMA P. v. LOON
De Ruitersstraat 18 - LEIDEN - Telefoon 1061
- ZUIVERAARS -

Specialiteit in het verdelgen van Kakkerlakken, Torren, Krekels, Mieren, Ratten, Muizen en Wandgedierte. 5630

NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

SPAART

— VOOR TEGENSLAGEN —

5132

WALDORP=RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën.

5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. = Tel. 333726.

KAWEE'TJES

AMERSFOORT

Industrie- en Huishoudschool, Amersfoort
Opleiding tot Huishoudkundige. Duur der opleiding 2 j.
Leeftijd 17 jaar. Opleiding tot leerares bij het N. O. (Akte N VII, N VIII, N XVII, N XVIII. Schoolgeld extern f 150.—, intern f 1000.— (schoolgeld inbegrepen). 5629
De Directrice, C. J. TEN BOSCH.

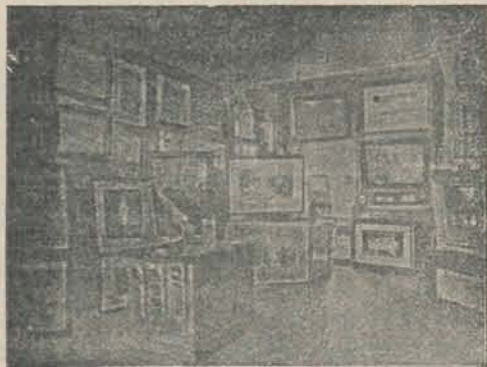
Telefonisch aangesloten onder No. 1298
R. VAN EE, AMERSFOORT

— Timmerman en Aannemer —
Beekensteinschelaan 44 — Tel. 1298

Vakkundige Uitvoering van alle voorkomende
Timmer- en Metselwerken. Nieuwbouw. Verbouw.
5088 Beleefd aanbevelend.

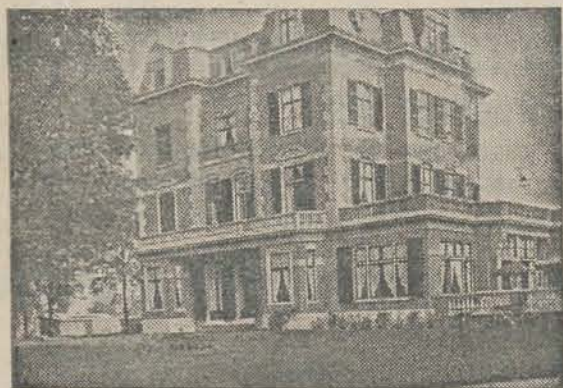
P. J. CRAMWINCKEL - PLAAT- en KUNSTHANDEL
BILLIJKE PRIJZEN 5131

K
L
E
U
R
E
T
S
E
N

K
L
E
U
R
E
T
S
E
N

PIET HEINSTRAT 38 - DEN HAAG - TEL. 331906
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

— HERSTELLINGSOORD —

„Huize Maria Emalia Dorrepaal”

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5235

STARTER BATTERIJEN

met twee jaar schriftelijke garantie.

— Uw eenigste waarborg —

Fa. TH. HEESMAN, Hamerstraat 28. 's-Gravenhage.

Oppericht 1910. Tel. 112793.

— Rijks- en Gemeente-Leveranciers — 5398

Hij klopt, veegt en zuigt

de nieuwe RIBSEMA. Hollandsch fabrikaat.
Vraagt U eens een demonstratie bij:

„SEVA”, Thomsonlaan 88.

Tel. 392125. Wij ruilen Uw ouden Stofzuiger in.
— Betaling in overleg — 5353

HYGIENISCHE ARTIKELEN

Patent-Genesmiddelen. — Vraagt prijscourant.

— Alleen origineele echte verpakking —

Wij waarschuwen voor waardeloozen namaak.

Gegarandeerd. — Onschadelijk.

Wordt door de Nederlandsche Wet beschermd ond. no. 60914

MAISON BAAN

Waldeck Pyrmontkade 54, Den Haag. Tel. 330675.

Tramlijnen 1-3-5-7-10-11 en 20. 5379

Let op het adres. Geen Filialen.

Apeld. Coöp. Fabriek van Melkproducten

(A. C. F. v. M.) 5600

„MARIËNDAAL”

TELEFOON 163

TELEFOON 163

Tweemaal per jaar (in Februari en in Augustus) zenden wij, uitsluitend aan particuliere bloemenliefhebbers, gratis onze fraaie, in koper-diepdruk uitgevoerde prijscourant, rijk geïllustreerd met natuurgetrouwe foto's. Deze prachtige en duidelijke handleiding voor het aanleggen en onderhouden van 'n bloementuin ligt ook klaar voor U! Vraagt spoedig Uw exemplaar aan bij:

n.v. L. Stassen Junior
Hillegom - Tel. 2257

Bloembollen - Planten - Zaden

ALLE ARTIKELEN
WORDEN GELEVERD
ONDER GARANTIE

PRIJSCOURANT GRATIS

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”
5055

IK GELOOF ER NIKS VAN

zoolang ik het niet zwart op wit gezien heb.

— Dat kan. Kijk, lees maar zelf.

— Waarachtig, je hebt gelijk, maar wat is dat voor blad.

— Overzeesche Gewesten, man, het wekelijksch bijblad van „De Avondpost”!

— Aardig. Kan je dat alleen krijgen?

— Nee, natuurlijk niet, het zou trouwens ook maar half werk zijn, want buiten die 4 pagina's geven ze in ochtend- en avondblad iederen dag een hoop belangrijke telegrammen, actueele artikelen en berichtjes.

— Mag ik dit exemplaar eens meenemen. Net iets voor Noes om het van a tot z te spellen.

Dagelijks telegrammen en actueele artikelen.

Wekelijks een 4 pagina's bijblad „Overzeesche Gewesten”. 5074

„DE AVONDPOST”

MET OCHTENDEDITIE

TEL. 116100*.

SPUI 39a.

JAPONNENHUIS

532 OBRECHTSTRAAT 532

TEL. 334860 - 'S-GRAVENHAGE 5099

TWEED JAPON f 7.50

NAAR MAAT DEZELFDE PRIJS

Leden van „Oost en West”

Doet Uwe inkoop bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad” door adverteeren steunen.

Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.”. Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West” onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indië en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad” en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag), of in Ned.-Indië bij den Hoofdvertegenwoordiger te Malang Bromostraat 9.

In onze jonge jaren hebben wij allen een kiem van persoonlijkheid en oorspronkelijkheid, die wij kunnen ontwikkelen of verstikken. Wie dit laatste doet, gaat behooren tot de groote massa, die het leven langs zich heen ziet gaan, zonder zelf veel te beleven en die met min of meer afgunst uit de verte mag toekijken naar het bedrijf van de mannen, die de dingen in de wereld doen. („Der Organisator”).

het minste onraad er dadelijk van door met groote snelheid. Het is derhalve uiterst moeilijk om ze te benaderen. Zij moeten in holen absoluut gelijk dieren verblijven en geen gereedschappen of werktuigen zelfs van de eenvoudigste soort kennen en niet eens b.v. een stok hebben. Zij werden door lieden hier aangetroffen toen zij zoekende waren naar jonge spruitsels (bamboe enz.) en al visch vangende in den bovenloop van kleine riviertjes, waar zij steenen omkeerden om vischjes en schelpdieren te bemachtigen.

De vraag die men zich eerstens stelt is waarom deze wezens nimmer gevangen zijn, en niet door Europeanen zijn gezien. Een aannemenlijke oplossing is m.i. niet zoo moeilijk te vinden.

De „orang letjo” zal naar de gegeven beschrijving te oordeelen, zoo hij inderdaad bestaat, de pithecanthropus erectus, de „missing link” zijn, een wezen dus staande tusschen mensch en hoogste diersoort, in casu de chimpansee, orang oetang en gorilla. Gelijk bekend staat de schedel doorsnede van de pithecanthropus erectus tusschen die van mensch en chimpansee in. In cijfers uitgedrukt bedraagt de schedel inhoud van de pithecanthropus 900 c.M.³, die van den orang oetang en gorilla pl.m. 600 c.M.³ en die van de lagere menschenrassen 1000 c.M.³. De orang letjo is dus een wezen dat niet met dierlijk verstand is begiftigd, doch met een dat zeer dicht bij dat van den mensch nadert.

Door de grootere sluwheid en het meerdere denkvermogen zal het dit wezen nu minder moeite kosten zich te verbergen. Het paart een bijna menschelijke sluwheid en verstand aan lichaamskracht, schuwheid, behendigheid en vlugheid van het dier. Tot nu toe heeft de menschheid nimmer tegenover zulk een wezen gestaan, men had immer met dieren te maken.

Over Palembang en Djambi kan ik niet oordeelen doch weet wel dat de streken hier waar de „orang letjo” moet voorkomen, absoluut onbewoond, zeer onherbergzaam en met zwaar oerwoud bedekt zijn, dus een ideaal schuilplaats. Slechts enkele Inlandsche rottan of stap zoekers komen in die gebieden en juist onder hen vinden wij de lieden die de „orang letjo” gezien hebben. Men bedenke bovendien dat de inlanders voor de „orang letjo” een groote angst heeft die bijna bovennatuurlijk is en het grootste onheil verwacht zoo hij zoo'n wezen neerschiet of tracht te bemachtigen. Europeanen zijn hier in het gebergte waar de letjo moet voorkomen nimmer geweest en acht ik het bovendien bijna onmogelijk dat een Europeaan ooit de letjo zal kunnen vangen. Wij verplaatsen ons moeilijker, hebben veel bagage enz. bij ons, terwijl een rottan- en stapzoeker geheel alleen de diepste wildernis in trekt voor langen tijd.

Het aantal „orang letjo” zal m.i. ook niet zoo groot meer zijn. Zij moeten absoluut onbewapend en dus onbeschermd zijn, en leven in de door hen bewoonde gebergten veel roofdieren als tijgers, wilde honden, beren enz. Het is dus begrijpelijk dat vaak orang letjo aan hen ten offer zullen vallen, slechts door het klimmen in boomen en hun vlugheid kunnen zij zich eenigszins beschermen. Evenwel valt niet te vergeten dat hun reuk, gehoor en gezichtsorganen veel fijner ontwikkeld zullen zijn dan de onze hetgeen een groot hulpmiddel voor hen is, om hun vijanden te ontwijken.

Na deze inleiding zal rapporteur thans overgaan om hetgeen hij hoorde van personen die inderdaad de „orang letjo” zagen neer te schrijven. Ik heb juist om verwarring te voorkomen slechts die personen gehoord, waarvan ik durf te verklaren dat zij betrouwbaar zijn en geen fantastische verhalen zullen opdisschen, Teungko Ibrahim, de Zelfbestuurder van het Landschap Rokan deelde mij het volgende mee.

In 1912 ging hij met een ander inlander naar het Simalamboe gebergte dat ten deele in zijn gebied is gelegen op de rhinocerosjacht. Aangezien de neushoorn zeer schuw is en een buitengewoon fijne reuk heeft, hadden zij hun donkere jachtkleeren en lichaam met bepaalde bladeren bestreken om de „mensenlucht” te maskeeren. De rhinoceros komt hier nog slechts voor op hoog gelegen eenzame bergtoppen en begaven Teungko Ibrahim en zijn makker zich zonder te spreken en zoo min mogelijk rumoer makend op weg om een plateau van de Simalamboe te betreden. Toen zij zich aan den rand van het plateau opheschen, zagen zij vlak voor zich op ongeveer 15 meter afstand, op een vrijwel kaal open gedeelte 4 orang letjo staan die zich bezig hielden met het zoeken van bamboespruitsels. Deze wezens, die bovenwinds stonden hadden niets bemerkt van de komst van het jachtgezelschap, en stonden enkele minuten geheel verbeurd stil te kijken om daarna elkaar met snelle hooge stemmen iets toeroepend bliksemsvlug te verdwijnen. De Radja en zijn metgezel hadden, het was ongeveer 10 uur 'smorgens, de orang letjo nauwkeurig kunnen beschouwen en beschrijven ze als volgt. Kleine wezens, zoo groot als een kind van 12 of 13 jaar, met lang hoofdhaar en een niet behaarde huid, slechts bij de schamdeelen beharing. De huidskleur was bruin-roze. Het voorhoofd week sterk naar achteren, terwijl kinvorming zoo goed als

VOOR AL UWE REIZEN	
Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM Leidschestraat 5	Reisbureau LINDEMAN N.V. DEN HAAG Groenmarkt 22 en elders
— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —	
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 — SOERABAYA: Simpang 4	
GENUA Off. Informazioni C.I.T. Stazione P. Principe	J. J. BOUVY, „Hotel Splendide” Boulevard Dugommier 61 MARSEILLE
	PARIJS „EXPRINTER” 26 Avenue de l'Opéra

HUIZE „INSULINDE” GERENOMMEERD

1e RANGS FAMILIE-PENSION
Velperweg 90 - ARNHEM - Telefoon 23820

Rustig gelegen in grooten lommerijken tuin, garage, centrale verwarming en voorzien van alle comfort. Het geheele jaar geopend. Speciaal aanbevolen voor lang verblijf. 5089

MATIGE PRIJZEN PRIMA KEUKEN
TELEGRAM-ADRES INSULINDE-ARNHEM

ontbrak. De neus was plat en hadden zij zware wenkbrauwbogen en een korte gedrongen hals. De armen waren lang en de groote teen van de voeten stond naar buiten gericht.

Een beschrijving dus die geheel overeenkomt met die van de pithecanthropus, zooals men zich die althans voorstelt te zijn, slechts de lichaams-lengte is geringer. De metgezel van den Radja is reeds overleden doch sta ik voor de betrouwbaarheid van den Radja, een vrij ontwikkeld inlander, in.

Hij is dan ook vast overtuigd van het bestaan van de orang letjo, en verklaart niet geweten te hebben, dat op het bezit (dood of levend) van de orang letjo zoo'n buitengewoon prijs wordt gesteld. Hij dacht dat dit wezen ook bij ons (Europeanen) wel bekend zou zijn, en was dan ook verwonderd erover dat ik zoo'n belang erin stel, aangezien nimmer te voren een Europeaan hem over de orang letjo gesproken had.

Het verhaal dat ik hierboven heb weergegeven werd mij in October 1931 medegedeeld en vroeg ik den Radja toen geen moeite te sparen om een orang letjo, dood of levend te bemachtigen, aangezien de wetenschap dat hij inderdaad nu nog bestaat van het allerhoogste belang is. In December 1931 deelde de Radja mij mee dat hij lieden erop uit gezonden had om de orang letjo in de Simalamboe op te sporen, en zij wederom voetsporen ervan aangetroffen hadden. De Radja is voorts de vaste meening toegedaan dat men er ongetwijfeld in zal slagen om een orang letjo op den duur te vangen, niet levend daarvoor zijn zij te vlug doch neergeschoten.

De inlander Kalin van kampoeng Pakis landschap Rokan ging 1927 ongeveer 15 K.M. ver van zijn kampoeng het gebergte in om atap (bladeren voor dakbedekking) te verzamelen. Hij was alleen en maakte ter plaatse van zijn werk een pondokje (klein huisje) zonder wanden. Reeds twee dagen was hem op gevallen dat de rijst die hij 'smorgens gekookt had en in de pondok had laten staan, bij terugkomst des avonds zoo goed als geheel opgegeten was. Hij bevond zich diep in onbetreden oerwoud en dacht eerst aan apenbezoek. Hoe het ook zij, de derde dag verschool hij zich in een boschje pl.m. 10 meter van de pondok gelegen en zag dat vier letjos de pondok naderden. Een van hen drong het huisje binnen, nam de pot rijst, bracht die buiten, at er uit en bracht de pot ook weer in de pondok. Kalin wierp toen met een aangescherpte bamboe naar de letjos doch miste, waarop de letjos de vlucht namen en niet weer keerden. Kalin die van beroep atap zoeker is en derhalve vaak in het diepste van het oerwoud binnen dringt, zag tweemaal tevoren op andere plaatsen ook reeds letjos. De beschrijving die hij van die wezens geeft is precies gelijklopend aan die welke de Zelfbestuurder van Rokan gaf.

De inlander Baseleng van kampoeng Menaming, landschap Rambah deelt mee, dat hij ongeveer een jaar geleden pl.m. 12 K.M. verwijderd van zijn kampoeng, atap ging zoeken in het bergland daar en aan het ravijn van de Menaming-rivier gekomen, beneden zich twee letjos zag, die blijkbaar visch en garnaaltjes zochten in de rivier en de steenen uit de bedding tot dat doel om keerden. Hij hoorde hen ook met elkaar praten in een zeer snel tempo, ongeveer in den toon zooals apen dat wel kunnen doen. Niet lang kon hij echter naar hen kijken daar zij blijkbaar Beselengmenschenlucht rooken en snel wegliepen. De beschrijving die hij van hen geeft klopt met die van den Zelfbestuurder van Rokan, slechts het haar was volgens Baseleng nog niet tot de schouders komend en krullend.

Er zijn hier nog meerdere lieden die letjos ge-

zien moeten hebben, vooral in Mendang nabij Oedjoeng Batoe — Padang Lawas moeten zij meerdere malen ontmoet zijn doch acht ik het door mij medegedeelde voldoende om althans een indruk van de letjo te krijgen. Het is ook van rottan- en atapzoekers b.v. bekend, dat zij vaak z.g. „butal letjo” aantreffen, dat zijn palm en andere op en over elkaar gelegde bladeren, die tot zit dan wel slaapplaats van letjo gediend hebben. Steeds vindt men dan ook de indrukken van letjo-voeten bij zulk een zit-plaats.

Een zeer ervaren jager hier, zekere Teungko Soetan, de vader van den Zelfbestuurder van Rambah, deelde mij mee, dat hij nu hem bekend is, welke waarde aan het vangen van de letjo gehecht wordt binnenkort erop uit gaat om een letjo te schieten. Levend vangen was volgens hem onmogelijk, aangezien de letjo onwaarschijnlijk vlug moet zijn. Ik zei hem dan ook dat aan een doode letjo uit een wetenschappelijk oogpunt evenveel waarde gehecht wordt als aan een levende.

De lieden die me de letjo verhalen deden kennende, ben ik zelf dan ook vast van het bestaan van de letjo overtuigd. Een andere vraag is of die letjo inderdaad de recht-op loopende aapmensch is, volgens de gegeven beschrijving is dat inderdaad zoo.

De bevolking en Hoofden hier hoorden voor het eerst van mij welke waarde aan het bemachtigen van een letjo gehecht wordt door de wetenschappelijke wereld, en beschouwde tot voor kort haar bestaan als iets nu ja, waarover men niet lang behoefte na te denken, iets natuurlijks! Nu weet men beter en geloof ik vast dat binnen niet te langer tijd de eerste letjo zal zijn neergeschoten.

Zal dan meteen de missing link gevonden zijn?

v. d. MAATEN.

Pasirpengarajan, den 10en Maart 1932.

Noot. Wij mochten van mevrouw Tillema, bovenstaande, voor publicatie bestemde, gegevens van den heer v. d. Maaten te Pasir-Pengarajan, ontvangen.

Het stuk, gericht aan den heer Tillema, is, wegens diens uitlandigheid, ons door zijne echtgenoot toegezonden geworden.

Red.

Het leven van Deli-pioniers.

De directeur der Senembah Maatschappij en vice-voorzitter van het Tabaksbureau, de heer E. Tweer, heeft bij de overdracht en onthulling van de P. W. Janssen-bank, te Medan, op Zaterdag 23 April j.l. een rede gehouden, waarbij hij een levensschets gaf van de vier pioniers, aan wie het monument is gewijd. Hieronder laten wij de levensschetsen volgen, zooals de heer Tweer die in zijn rede memoreerde:

„Peter Wilhelm Janssen is in 1821 geboren te Wangeroog, op een der Duitsch Oostfriesche eilandjes. Hij kwam op 22-jarigen leeftijd naar Amsterdam met het voornemen zich daar verder voor den handel te bekwamen en naar Indië te gaan, waar twee broers van zijn vader hooge Gouvernementsbetrekkingen bekleed hadden. Al spoedig echter deed hij eigen zaken, eerst in specerijen en later in granen, die zich gunstig ontwikkelden en van het plan naar Indië te gaan werd afgezien.

In 1876 kwam Jacobus Nienhuys naar Amsterdam, om geld te zoeken voor uitbreiding van zijn tabaksaanplant op Sumatra. Hij vond de heeren P. W. Janssen en Gustaf Clemen bereid hem te steunen en in 1868 werd de eerste Deli-tabak te Amsterdam aan de markt gebracht. Aangemoedigd door de verkregen gunstige

H. BONEFAAS
 Batavia - Bandoeng
 Den Haag, Plein 18

Het Beste en Goedkoopste Adres voor
TAFELDAMAST — HUISHOUDDOEKEN
BEDLAKENS - BADGOEDEREN - PYAMA'S
 Zijden Tricot **ONDERGOED**
 Zijden Charmeuse Onderjurk met kant f 1.65
 BADMANTELS vanaf f 5.90. Kat. Chemises met kant
 f 0.68. **BOERHAAVE VERBAND** (geheel oplos-
 baar) 40 cent per 12 stuks (groot model). 5282

UITZETTEN voor INDIË vanaf f 100.—.
HUWELIJKS-UITZETTEN „ f 100.—.

kantooropleiding
 voor officiële- en schoolexamens,
 laat uw kinderen een dagcursus
 volgen bij de reeds dertig jaar
 bestaande

haniascholen.
 individueel onderwijs in de vakken:
 steno-typen, boekhouden, handels-
 kennis, moderne talen, spaansch,
 esperanto, correspondentie, schoon-
 schrijven enz. 5537

spreekuur maandag, dinsdag, don-
 derdag en vrijdag van 9.30—11.30,
 van 1.30—3.30 en van 7—9 aan de
 school a, regentesselaan 325—327
 telefoon 332456
 school c. laan van meerdervoort 870
 telefoon 339451

OUDE JENEVER

DE PAPEGAA

VAN BERCKEL & Co., Deff

5590

De Indische Fijnproever
 kan alleen smakelijk vinden de origineele
OBLIES, (Kwee Semprong)
 welke verkrijgbaar zijn in blikjes van 25 stuks à f 0.60
 per blikje, van 5187

G. J. GERRITSEN
 VALKENBOSCHLAAN 352, DEN HAAG — Tel. 332807

BREEKT MET DE OUDE SLEUR
 VERMAAKT MET

UW INTERIEUR

512:

Vestigt U te Scheveningen
 Modern ingerichte étagewoningen te huur,
Harstenhoekweg 193 tot 239
 Huurprijzen vanaf f 475.— per jaar.
 Dicht bij strand en station.
v. d. ELSHOUT & DE BAKKER.
 Telefoon 338063, 338587, 556221 5311

resultaten, werd het volgend jaar tot oprichting der Deli Mij. overgegaan met P. W. Janssen als directeur, welke betrekking hij tot 1898 heeft bekleed. Koopman, met breeden kijk op zaken, zelf altijd betrouwbaar, schonk hij zijn volle vertrouwen ook aan zijn medewerkers en ondergeschikten, zoodra hij kon aannemen, dat dit vertrouwen gerechtvaardigd was.

Daardoor werden hier mannen gekweekt met verantwoordelijkheidsbesef en eigen initiatief; zij wisten zich door hem gesteund, zoolang zij op den goeden weg bleven.

Jhr. Leysius, een oud-Indisch ambtenaar, behoorde tot hen, die aangelokt door de geruchten van groote winsten, die in Deli zouden zijn te behalen, van Java naar Deli togen, om hun geluk te beproeven. Eerst wilde dat niet erg vlotten en de verschillende concessies in Deli, Langkat en Serdang door hem verkregen, leverden hem en den handelslieden te Batavia, die de exploitatie financierden, van 1869—1875 maar matige winsten op.

In laatstgenoemd jaar werd dan de Deli Batavia Mij. opgericht en jhr. Leysius werd hoofdadministrateur en mede-vertegenwoordiger der Mij., wat hij tot 1885 is gebleven.

De Delianen van toen waren niet bijzonder bekend met de wetten en regelingen des lands die wel bestonden, maar weinig werden nageleefd, omdat zij niet pasten voor een zich sterk ontwikkelend land. Jhr. Leysius was de vraagbaak voor de planters en samen met den organisator, den heer J. T. Cremer, wist hij, door zijn medewerking te verlenen bij de oprichting der Deli Planters Vereeniging alles in het goede spoor te brengen.

Pieter van den Arend behoorde tot het geslacht der kooplieden aan wie Nederland zijn welvaart in groote mate te danken heeft. Op nog jeugdigen leeftijd, slechts 22 jaren oud, vestigde hij zich in 1841 te Rotterdam als commissionair, ook handelende in sigaren. Reeds in 1855 was hij zoover, dat hij aan scheepsbouw mededeed en het reedersbedrijf kon uitoefenen. Hierdoor kwam hij in connectie met tal van personen op handelsgebied en vormde in 1861 een associatie onder zijn leiding, die op Java tabak zou opkopen en verbouwen. Een harer gemachtigden en opkoopters was Jacobus Nienhuys, die zich in 1863 door een Arabier liet verleiden naar Deli te gaan, daartoe aangespoord door de goede kwaliteit der tabak, die deze Arabier bij zich had.

De rest dezer historie is bekend. Nienhuys bleef aan Deli hechten en zijn connectie met P. v. d. Arend werd verbroken. Later ging P. van den Arend toch ook tabak planten op Deli en uit een associatie met anderen is in 1877 de Tabak Maatschappij Arendsborg ontstaan, waarvan de directie steeds bij de firma P. van den Arend is gebleven. Ook zijn onderneming in het Delische was in de eerste jaren geen goudmijn; de dividenden kwamen pas na zijn overlijden in 1882; hij was echter zoo overtuigd van de goede kwaliteit der Deli-tabak, dat hij aan een uiteindelijk slagen nooit heeft getwijfeld.

Hij was een kenner van tabak en van sigaren, en zijn volhouden gaf anderen moed. Zijn eerlijkheid en onkreukbaarheid hebben er veel toe bijgedragen den goeden naam van Sumatra-tabak ook bij den handel te Rotterdam te vestigen; er moest zeer zeker in de pakken zitten, wat op de mat stond vermeld!

Dr. C. W. Janssen.

En nu Christian Wilhelm Janssen, doctor in de Staatswetenschappen, zoon van P. W. Janssen, die in 1860 te Amsterdam werd geboren. Zijn opleiding heeft hij op het gymnasium te Hannover en aan de Universiteiten te Leipzig, Heidelberg, Straatsburg en Genève genoten. Prof. Brentano heeft veel invloed op zijn denken gehad.

Nog student zijnde, maakte hij een reis om de wereld. Teruggekeerd promoveerde hij tot doctor op een proefschrift, getiteld: „Die Holländische Kolonialwirtschaft in den Bataklanden auf Sumatra“, daarmede 't eerste bewijs gevende van zijn interesse voor koloniale vraagstukken. Na een tweede studiereis naar Britsch- en Nederlandsch-Indië trad hij in 1889 op als mededirecteur der in dat jaar opgerichte Senembah-Mij. en werd in 1891 eenig directeur, welke functie hij heeft vervuld tot aan zijn dood op 14 December 1927.

Als directeur der Senembah is hij een groote stuwkracht geweest voor de verbetering van den gezondheidstoestand bij de werklieden in het Gewest. Het welzijn van employé's en arbeiders ging hem altijd ter harte: „eerst voor hen en dan voor ons zorgen“ was zijn devies; vandaar de verschillende inrichtingen voor onderwijs en ontwikkeling bij zijn Mij. zoolvel als bij de Bataks, door hem in het leven geroepen, soms op eigen kosten.

De Bataks waren in zekeren zin zijn troetelkinderen; voor hun ontwikkeling heeft hij veel gedaan, hij heeft hun landbouwkennis gebracht door bij hen de aardappel- en groentecultuur in te voeren en heeft hun ontwakend vooruitstreven in alle opzichten gesteund.

Maar niet alleen de Oostkust van Sumatra en de Bataklanden, neen geheel Nederl.-Indië met zijn nieuwe economische vraagstukken zijn politiek ontwakend, zijn groote mogelijkheden, had zijn dagelijkse interesse.

Van harte heeft hij medegewerkt aan de oprichting

van het Koloniaal Instituut, steunde dit met groote bedragen, waartoe hij ook zijn familie wist over te halen, altijd in het besef, dat de belangstelling voor zijn koloniën bij het Nederlandsche volk moest worden verdiept.

Bij de verassing van zijn stoffelijk overschot op Westerveld, sprak de voorzitter van het Koloniaal Instituut zijn twijfel uit, of het iemand gegeven zou zijn dr. C. W. Janssen in zijn veelzijdigheid te schetsen en daarbij het volle recht te doen wedervaren van de betekenis van zijn figuur. Dit onderschrijf ik ten volle; ik heb toch 35 jaren met hem mogen samenwerken, heb kunnen zien hoe hij nooit op den voorgrond wilde treden, zijn weldaden het liefst verloochende. Bescheiden met een hart van goud en werkzaam tot aan het eind van zijn leven in het belang van anderen: dat was C. W. Janssen!

Van Week tot Week.

Van Maandag 2 tot Zondag 8 Mei.

Ter gelegenheid van de jhr. dr. F. B. Von Siebold-herdenking van 4 tot 8 dezer te Leiden gehouden, werden in verschillende gebouwen tentoonstellingen georganiseerd, welke zoowel ieder afzonderlijk als alle tezamen een duidelijk beeld geven van de ontzaglijke verdiensten, die Von Siebold zich voor ons land in het algemeen en voor den tuinbouw in het bijzonder verworven heeft. Herdacht werd het feit, dat Von Siebold vóór honderd jaar zijn belangrijke collectie bloemen en planten vanuit Japan en Java, naar ons land heeft overgebracht, welke overbrenging den stoot heeft gegeven tot het kweken van en den handel in een groot aantal boomen, bloemen en planten, die voor dien tijd in ons land en in geheel West-Europa onbekend waren.

Het initiatief tot deze herdenking is dan ook terecht uitgegaan van de afdeling Leiden en Omstreken van de Koninklijke Ned. Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde.

De oprichting van een crediet- en hulpbank is tot stand gekomen. Stichters zijn de Factory der Ned. Handel-Mij., de Ned.-Ind. Handelsb. en de Ned. Ind. Esc.-Mij. Bestuurders zijn vertegenwoordigers van genoemde banken, de dir. v.h. dep. van landb., de pres. der Javasche Bank, de dir. der Centrale Kas en een door den G.-G. te benoemen bestuurslid. Voorz. v.h. bestuur zal zijn de dir. v. landbouw. De credietgeving zal niet beperkt zijn tot Europeesche ondernemingen; ook aan door Inheemschen en Vreemde Oosterlingen gedreven ondernemingen, die aan zekere eischen voldoen, zal crediet kunnen worden gegeven.

Het Coll. v. Ged. heeft aangenomen een regeling voor het heffen van dezelfde invoerrechten op voor sigarettenpapier bruikbare papiersoorten als op sigarettenpapier, tenzij een andere bestemming kan worden aangetoond. Het college nam voorts een motie aan, ingediend door den heer Van Baalen, waarin de regering wordt uitgenoodigd om met een nieuw voorstel te komen, zoo mogelijk van gelijke strekking als neergelegd in het rekest van de Kamer van Koophandel en de Handelsvereeniging te Batavia. De regering achtte verdragingskostenbaar en de aanbevolen methode bezwaarlijk.

Het dep. v. just. overweegt intrekking van de arbeidsinspectie op Java en de overdracht van haar werkzaamheden aan de bestuursambtenaren.

Het plan bestaat om bij den buitendienst van het boedelbeheer aan te stellen bij de Weeskamers opgeleide commies-agenten en in kleinere plaatsen daarmede de griffiers van den Landraad te belasten.

Wanneer de herziening van de strafrechtpleging wordt aangenomen, zal de opheffing van de raden van justitie te Padang en Makassar worden overwogen, hetgeen meebrengt opheffing van de weeskamers aldaar.

Het legerbestuur is voornemens de engagementen en reëngagementen van onderofficieren en soldaten beneden den rang van onderofficier te beperken tot een maximaal van 20 voor pensioen tellende dienstjaren. Boven die 20 jaren zal alleen kunnen worden doorgediend.

De cultuurscholen te Malang en te Soekaboemi blijven voortbestaan. Echter zullen de leerkrachten van de school te Soekaboemi met drie en die van de school te Malang met vijf worden ingekrompen.

De voorgenomen vermindering van het Inlandsch B.B. omvat 40 wedono's en 130 assistent-wedono's.

J. A. MONOD DE FROIDEVILLE

BELASTINGADVISEUR

WIJNSTRAAT 91 - ROTTERDAM

TELEFOON 54780 5615

VOORLICHTING EN BIJSTAND IN ALLE
— FISCALE AANGELEGENHEDEN —

De Volksraadsleden mr. Blaauw en mr. Hamer richtten schriftelijke vragen tot de regering naar aanleiding van het voorgestelde dividend ad. 12 pct. van het G.E.B.E.O. Zij vragen of de regering haar invloed wil aanwenden opdat dit Gemengd Bedrijf tot verlaging der electriciteitsstarieven wil overgaan.

De Vereeniging Taman Siswo opent 1 Augustus te Kediri een nationale hooger burgerschool. (Of, en in hoeverre deze actie in deze crisistijden verantwoord is, is ons nog niet bekend).

Het Congres van Mochammadijah, waaraan vooral van Java uit druk werd deelgenomen, werd te Makassar geopend. Godsdienstonderwijs, eenheid en swadeshi vormen de hoofdonderwerpen van dit congres.

De P.P.P.K.I.-conferentie besloot op voorstel van de P.B.I. (Inheemsche vakcentrale) den zetel van het dag. best. te verplaatsen naar Batavia. De voorz., de heer Raden Soetomo, en de secr. de heer Latharhary, zijn afgetreden. Zij worden opgevolgd door resp. de heeren Thamrin en Iskandarinata. Aan ir. Soekarno werd opgedragen uiterlijk binnen vier maanden een ontwerpvoorstel in te dienen voor de reorganisatie van de P.P.P.K.I.

In verband met de plannen tot uitbreiding van de zeevisscherij, maakten twee leden van den R. v. I. een tocht mede met een gemoderniseerd proefnemingsvaartuig, waarmede voor Tandjong Priok visscherijdemonstraties zullen plaats vinden. Gepoogd wordt de Inheemsche prauwen te verbeteren door het aanbrengen van motoren, terwijl ook met het oog op de Japansche concurrentie modernisering van het visscherijbedrijf noodzakelijk wordt geacht.

Het Kantoor v.d. Arbeid meldt, dat de maand Maart geen verbetering bracht in den toestand der werkloosheid.

Ter vergadering van de locale steuncomité's is medegedeeld, dat de ontvangsten onvoldoende zijn om de uitgaven te dekken. Thans zal worden overgegaan tot systematische collecten huis aan huis.

Onder den naam van de Semarangsche Vereeniging voor Ziekenzorg hebben artsen te Semarang een ziekenfonds opgericht. Dit is het eerste in Indië werkzame volledige ziekenfonds met de vrije keuze van artsen en apothekers benevens verstrekking van alle mogelijke medicamenten, terwijl tevens volledige specialistenhulp zal worden verstrekt. Dit ziekenfonds is ingesteld voor alle landaarden.

De regering der Gef. Mal. Staten heeft thans toegestemd in het jongste voorstel van het Internationale Tincomité tot beperking van de vastgestelde productie met 67 pct. of 20.000 ton per jaar.

De Tin Producers Association heeft een drastisch plan tot tinrestrictie goedgekeurd. De voorstellen omvatten een totale stopzetting van het bedrijf gedurende 2 maanden. Daarna zal de productie worden hervat op een basis van 40 pct. der standaardproductie, totdat de prijs van het metaal gemiddeld £ 200 per ton gedurende een maand zal hebben bedragen; dan wordt genoemd percentage tot 50 pct. verhoogd.

Aan de Internationale Pool zal niet worden toegestaan, zich beneden den prijs van £ 200 per ton van haar bezit te ontdoen.

De financiële commissie van den Am. senaat heeft besloten, op rubber een invoerrecht voor te stellen van 5 dollarcenten per pond. Op dit nieuws steeg de rubberprijs in Wallstreet met 1 cent per pond.

In de week van 8 op 15 Mei a.s. komt te New York een Intern. Petrol. Cof. bijeen, waaraan ook het Russische Naphta-Synd. zal deelnemen. Tot nu toe zijn naar New York vertrokken: Riabovol, Rabinowitz, en Friedmann voor Rusland. Laatstgenoemde twee heeren zijn dir. van de Russian Oilproducts Ltd. Ver-

der de heeren H. v. Riedemann Zurich, Gaser van de Anglo-Persian, Petrol. Cy., Wasson, van de Burmah Oil Cy. en Kessler, van de groep Koninklijke Shell. De dir. van de buitenlandsche zaken der Standard Oil of New Jersey is eveneens met de Europa van Southampton naar New York vertrokken.

De Amerikanen schijnen thans meer te voelen voor een nauwe internationale samenwerking, zoodat men kan aannemen, dat reeds binnenkort het congres te Washington zal worden verzocht de sherman-act te wijzigen, waardoor deelneming van de Amerikaanse petroleummaatschappijen aan een internationale petroleumovereenkomst mogelijk zal zijn.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Tentoonstelling „Het Landhuis”.

Op Woensdag 11 dezer, des morgens ten elf ure, werd deze tentoonstelling, welke tot den 16den dezer in het „Kurhaus” te Scheveningen zal worden gehouden, officieel door minister Verschuur geopend, in tegenwoordigheid van vele genoodigden, onder wie de Burgemeester van 's-Gravenhage, tal van autoriteiten en de pers, ook de periodieke, als o.a. ons „Koloniaal Weekblad”.

Nadat door den heer Van Gorkom, als voorzitter van het Uitvoerend Comité, een welkomstwoord tot de aanwezigen was gesproken, waarbij terecht de opmerking gemaakt werd, dat thans het „geëvolueerde landhuis, van de hei en het bosch, naar de stad is gekomen”, — getuige de buitenwijken van 's-Gravenhage — werd in 's-ministers rede den nadruk gelegd op den economischen en praktischen kant dezer Expositie. Zijne Excellentie zeide onder meer: „Ieder blijk van ondernemingszin moet in dezen tijd als een kasplantje worden gekoesterd, het Nederlandsch fabrikaat moet tot zijn recht komen, ten bewijze, dat bij ons bijna alles even goed en, even smaakvol gemaakt wordt, als in het buitenland”.

Bij den rondgang door de groote zaal bleek die „praktische” kant te bestaan uit de vertegenwoordiging van bijna alle bedrijven, die op economisch gebied ook maar eenigszins, zelfs uit de verste verte, met een landhuis in verband kunnen worden gebracht. Bijzonder trof ons een nieuwe uitvinding welke in werking getoond werd, n.l.: om gemetselde muren door te zagen. Het ging als gesneden koek!

Konden alle bestaande ongerechtigheden van sommige oude en nieuwe bouwsels maar op deze wijze afdoende verwijderd worden.

Het meest „smaakvol” aangelegde op deze tentoonstelling lijkt ons de tuin van „Het Landhuis” op het terras van het Kurhaus, waar, niettegenstaande het gure weder, de mooiste voorjaarsbloemen prijken, rondom een echt Hollandschen vijver. Jammer, dat op dien openingsdag de koesterende voorjaarszon ontbrak, welke de bezoekers naar het betrekken van zulk een buitenverblijf zou kunnen doen verlangen. En even jammer lijkt ons, dat slechts één type landhuis is tentoongesteld, want het spreekt wel van zelf, dat dit soort niet in ieders smaak kan vallen, terwijl er ook geen vergelijking mogelijk is. Er zullen b.v. moderneren van geest zijn, die minister Verschuur's kleinere van den grooten architect Le Corbusier geenszins deelen.

Bij de indeeling van het huis viel ons op, dat men onmiddellijk bij het binnenkomen, rechts de toiletten en de badkamer vindt. Zou dit onder invloed geschied zijn van het grootendeels Mohamedaansche Nederlandsch-Indië, waar als voorschrift geldt, dat men het heiligdom niet mag binnen treden, dan na zich gereinigd te hebben?

Een moderne, Hollandsche huisvrouw hoorden wij de opmerking maken, dat de keuken van het landhuis lang niet zoo praktisch is ingericht, als de „model-keuken” der Huisvrouwen-Vereeniging, welke in de groote zaal is opgesteld. Daarbij is dus wel vergelijking mogelijk.

Het zou ons nu echter te ver voeren, hier tot in bijzonderheden door te dringen, ook wat de meubilering der Kamers betreft. Men oordeele zelf liever, want in elk geval is een opletting bezoek aan deze tentoonstelling ten zeerste aan te bevelen.

Een Film en Volkskunst van Zuid-Slavië.

Verleden week werd te 's-Gravenhage twee keer tusschen 12 en 2 uur in het gastvrije City-theater te 's-Gravenhage, door de „Vrienden van het schoone Zuid-Slavië” een mooie rolprent vertoond van dit, zoowel wat verscheidenheid van natuurschoon, als stedenbouw en volksdrachten betreft, zeer schilderachtige land. Er was ook een kleine verkoop-tentoonstelling aan verbonden van inheemschen handarbeid, ongeveer gelijk die, waarop wij reeds vroeger hier de aandacht vestigden; en waarvan thans

KLEEDING MEUBELEN TAPVTEN enz.
in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE Centrale Wafmagazijnen
N.7. VOORBURGWAL 312 - AMSTERDAM

Verbindingen te Den Haag - Rotterdam - Utrecht
— Levering door geheel Nederland — 5579

PARFUMERIE TIP-TOP

KORTE POTEN 17 5018

FREDERIK HENDRIKLAAN 289a

Een voorbeeld van onze goedkope prijzen:
Ponds cream in pot 69
Erasmic Tandzeep 24
Niva Tandpasta van 75 voor 59
Dr. Dralle's Birkenwasser van 175 voor 159
" " " van 300 voor 275
Zwartkop Shampoo van 20 voor 15
Pepeco Tandpasta van 75 voor 49

Leden van „Oost en West”

Het aangewezen adres voor Uw

MEUBILEERINGEN

IS H. MEULDIJK

Den Haag, Apeldoornschelaan 24-34

Telefoon 391872 5330

Alles prima eigen stoffeerwerk
— met garantie —

Steeds de grootste sortering voorradig

STOFZUIGERSREPARATIE
VERKOOP
INRUIL
HUURKOOP

1068

Heeft U een Stofzuiger nodig?
Is Uw oude machine versleten?
Moet hij prima met garantie en
goedkoop gerepareerd worden?
Belt U dan even: Tel. 392662

Technisch Bureau HundepoolVerkoopbureau der Ritsema-Stofzuigers
APELDOORNSCHE LAAN 46 - DEN HAAG**Abonneert U op:**

en

Adverteert in:Het Katholieke Dagblad van
den Haag en Omstreken**DE RESIDENTIEBODE**

TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120 5394

**Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM**INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS.

Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST.
Verpleeggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5108

RISICO

Het risico voor U afteén te machlig... samenwerking met duizenden anderen is noodig. Levensverzekering is gezamenlijk risico dragend. Inlichtingen

NILMIJ

Hoofdinspecteur voor 's Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31a 5383

J. M. MEERTENS
EFFECTEN EN ADMINISTRATIES
PASSAGE 82 — DEN HAAG
TELEFOON 115384 5292

UITZENDING VAN DINERS
L. S. Stelt U prijs op een goed bereid diner? Bestelt Uw maaltijden dan bij: 5297
FIRMA H. J. LOS Telefoon 556389 b. g. g. 555345
waar alles met eerste klas ingrediënten wordt bereid.
— Berkenboschblokstraat 2, Scheveningen —
Vlugge bediening. Concurrerende prijzen.

Schoenmakerij en Lederhandel „De Econoom“
Laan van Meerdervoort 570A (begin lijn 3) DEN HAAG. TELEFOON 333706.
JACOB GILLESSTRAAT 12 — Telef. 556022
PRIMA SCHOENREPARATIEN
Kwaliteit hoog. Prijzen laag. 5498
Tevens groote sorteering School-, Acten- en Muziektassen, Bagage-Artikelen, enz. enz.

INSTITUUT HOMMES
BYZ. HOOGERE BURGERSCHOOL A. 5, j.c.
HOOG ZAND
TWEË GERENOMMEERDE INTERNATEN.
PRIMA INDISCHE REFERENTIES.

Boekhandel E. NOORDIJK
BANKAstraat 14a — DEN HAAG
Telefoon 111434 5388

ALLE SCHOOLBOEKEN
Romans - Leesgezelschappen - Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

SCHOOLVEREENIGING „INSTITUUT WOLTERS“
Surinamestraat 25 - Den Haag
OPLEIDING
voor Gymnasium, H.B.S. en Lyceum
KLEUTERKLASSE
voor kinderen van 3 tot 6 jaar
Inlichtingen dagelijks aan de school, liefst van 10 tot 11 uur
Telefoon 180347 De Directeur,
5075 **U. ANDRINGA**
Ook het vorige jaar slaagden wederom alle (32) leerlingen.

de opbrengst werd bestemd ten bate van het Crisis-Comité.

Vele dezer bergachtige sub-tropische landschappen deden ons met hun welige plantengroei, telkens door groote en kleine watervallen onderbroken, eenigszins aan Java, speciaal de Preanger, denken: zoo ook het leven — de bezigheden en vermaken — der eenvoudige, landelijke bevolking, die haar mooie, kleurrijke, nationale kleederdracht nog niet heeft afgelegd.

Vergelijkende studies op dit gebied, tusschen Zuid-Slavië en Nederlandsch-Indië, zouden in menig opzicht, ook voor ons Nederlanders, zeer leerrijk en nuttig kunnen zijn.

Men is thans bezig, voor de maanden Juli en Augustus a.s., gezelschapsreizen naar dit interessante land te organiseren.

Wellicht geschiedt ditzelfde wederzijds, om van daar ook bezoekers naar Nederland en Nederlandsch-Indië te trekken?

Uitwisseling van gedachten, naar aanleiding van opgedane ervaringen, ook op het gebied der volkskunsten en hare bevordering, zouden tot de meest gewenschte artistieke, zoowel als economische resultaten kunnen leiden.

Zoo overpeinsden wij wederom dezer dagen, na j.l. Zaterdag-avond in het „Gebouw Diligentia“ te 's-Gravenhage een aardige uitvoering te hebben bijgewoond van

„Indische Muziek, Zang en Danskunst“

gegeven door de leden der K. M. I. (*Kaom Moeja India*) „Vereeniging Jong Indië“ opgericht 13 Maart 1932, onder voorzitterschap van den heer S. Faiman, en waarvan het secretariaat gevestigd is: Franklinstraat 125, Den Haag.

De jongelui, bijgestaan door een paar Javaansche vrouwen, gaven, niet onverdienstelijk, enkele tooneeltjes van Indonesische Volkskunst weer, o.a. een typische soort van schermkunst, *Pentjak*, genaamd, uitgevoerd door de heeren *Oemar* en *Annang*, wier lenige behendigheid in het aanvallen en verdedigen, terecht algemeene bewondering oogstte. Bijzonder aardig was ook het *Wajang Wong* tafereel uit de *Ferang Kembang* (strijd tusschen *Ardjoeno* als symbool van het goede en *Minotjoewiri*, het kwaad, dat door eerstgenoemde overwonnen wordt), waarbij ook 's-vorsten drie dienaren optraden, onder de namen: *Semar* (de dikke, meest getrouwe), *Noto Gareng* (de leuke) en *Petrog* (de grappenmaker) en, als altijd, op den lachlust der aanwezigen werkten, zoowel door hunne typisch-potsierlijke bewegingen, als door hunne rake, sarcastische opmerkingen, terwijl de *Ardjoeno*-figuur in zijn onbeweeglijke rol van onaanvaardelijk mediteerende, door een oud-kokkie van *Becatan*, in travesti, uitstekend werd weergegeven.

Het acteren zit den Indonesiër in het bloed, evenals hun zin voor pracht en praal, waardoor de kunstnijverheid altijd in de hand werd gewerkt. Hoe sierlijk-kleurrijk waren de beide heeren bij hun vorstelijken krijdsdans getooid!

De jongelui, die ook op *Becatan*'s gamelan-instrumenten niet onverdienstelijke wisten te musiceren, hadden een betere opkomst van het Haagsche publiek verdiend. Het is te hopen, dat zij in de gelegenheid zullen worden gesteld op de Koloniale Tentoonstelling in het Westbroekpark, uitvoeringen te geven (*n'en déplaise* den heer Th. B. van Lelyveld), te meer nu het pian om eenige artiesten uit Java te doen overkomen, om financiële redenen moest worden opgegeven.

Boecatan in het Westbroekpark.

Thans willen wij alleen nog maar even constateeren, dat *Bocatan*'s Bridgedrive j.l. Zaterdag-avond een succes is geweest, niettegenstaande het late seizoen!

Naar wij vernemen is ten laatste, op aandrang van verschillende zijden, door den Raad van Beheer van *Boecatan* nog besloten kunnen worden aan bevingenoemde tentoonstelling deel te nemen, echter alleen door in een deel van het *Minangkabausche Adathuis*, Indonesische kunstnijverheid tentoon te stellen en ten verkoop aan te bieden. Doch hierover de volgende week nader.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Consul-generaal P. Staal over de huidige crisis.

De *Java-Bode* (2/4) geeft een verslag van een persgesprek met den heer P. Staal, die den heer Teppema zal opvolgen als consul-generaal van Nederland te Sydney. Naar zijn meening is de bodem van de wereldcrisis in Europa thans bereikt. Maar er zal nog veel dood hout moeten worden opgeruimd en het gekraak daarbij zal ons nog menigmaal opschrikken. Toch is dit de weg naar de gezondheid. In alle klassen der maatschappij zullen wij minstens eene generatie lang tevreden moeten zijn met een belangrijk lagere levensstandaard, dan wij in de na-oorlogse jaren gewend zijn geweest. Europa en ook een groot deel van de andere wereld lijdt aan *over-intellectualisme*: bij het voortschrijden van een volksoontwikkeling gaat het

aantal werkelijke figuren geringer worden. Voor *bezuiniging* komen in de eerste plaats de sociale maatregelen en het onderwijs ter sprake. Het onderwijs is te veel gericht geweest op onderricht en niet op vorming; karakters zijn zeldzaam geworden, maar de oppervlakkige, letterlijke kennis is verhoogd. En deze overmaat van oppervlakkige, intellectuele kennis, doet menschen meepraten over onderwerpen, die zij in de verste verte niet kunnen omvatten. De *indirecte regeermacht* ligt veel te veel bij een groote massa, waarmee een handig leider weet te doen, wat zij wil. Vooral in deze jaren van crisis blijkt de macht van deze menigte. De rustigste, sterkste volken van Europa zullen zich het best weten te handhaven in de wording van een nieuwen tijd. Hoe nuchterder en zakelijker zij zijn aangelegd, des te beter zullen zij zich weten aan te passen aan wat toch onafwendbaar zal zijn. De *toestand in Britsch-Indië* is veel minder gevaarlijk dan in 1920; de Mohammedanen nemen nu geen deel aan de actie tegen de Regeering. De groote menigte doet aan de beweging niet mee; die wenscht met rust te worden gelaten, maar de activiteit van de leiders doet het voorkomen alsof hun macht grooter is, dan zij in werkelijkheid is. Het gevaar van bewegingen in het Oosten is te zoeken in de verslappende macht van Europa. Het Westen heeft, in zijn ijver om te ontwikkelen, in het Oosten instellingen gebracht, die zuiver Westersch waren, en niet pasten in de Oostersche sfeer, en zonder dat zij voldoende pasklaar werden gemaakt. Het parlementarisme, dat in Europa aan het verworden is en teekenen van verval vertoont, werd in het Oosten ingevoerd zonder voldoende karakteristiek onderscheid. Er wordt overal geroepen om een sterken man. Er zijn zoo weinig sterke mannen en de tegenwoordige structuur van de maatschappij maakt hun groei moeilijk. Veel wat jaren is aangenomen als een eerste behoefte voor de ontwikkeling van de maatschappij, zal moeten worden los gelaten. Het is niet meer te betalen en zoo zullen wij tot een versobering moeten komen, waarbij de enkeling wel eens in het gedrang zal geraken, maar dat is niet anders mogelijk als zich een wijziging in de geheele maatschappij voltrekt. Hoe minder kracht er van de regeeringen uitgaat, des te langer zal het duren voordat weer eenige lijn te bekennen valt bij het komen tot meer stabiele toestanden.

Onderwerpen van internationaal belang worden o.a. behandeld in het *Soer. Hbl.* (29/3 t/m 2/4, 1ste bl. Correspondenties), de *Deli Crt.* (4 t/m. 9/4, 3de en 4de bl. Correspondenties) en de *Java-Bode* (1/4 „New Arabië“, L. J. S. van Leeuwen).

Ned-Indië en het Moederland.

Alvorens de begroting van Ned-Indië op het niveau is, dat in overeenstemming is met de financiële mogelijkheden van Ned-Indië, ontstaan er nog eenige jaren tekorten. Waar Indië zelf tot de grens van zijn momenteel draagkracht is belast, is de kolonie voor de financiering van deze tekorten aangewezen op het Moederland, waarvan steun wordt verwacht. Dit kan alleen gebeuren tot zoover de draagkracht van het Moederland zelf reikt. Uit dezen gezichtshoek bezien, kan de *Java-Bode* (31/3, v. W.) zich voorstellen, dat de ontwikkeling der gebeurtenissen in Nederland, de ernstige belemmeringen welke Nederland's handel en export worden in den weg gelegd, op het oogenblik aan de Indische Regeering groter zorg baren, dan de toestanden in Ned-Indië zelf, waar zich een natuurlijk consolidatieproces voltrekt, en waar men binnen het gestelde aantal jaren weer tot een begrotingsevenwicht zal zijn gekomen, dat voor de toekomst tevens een hechte en gezonde basis vormt. In Indië heeft zich het proces van aanpassing grootendeels reeds voltrokken; in Nederland moet men daarmee nog een begin maken. Een zeer ernstige teruggang van de middelen in Nederland moet dus worden voorzien, gepaard aan moeilijkheden van socialen aard. Daardoor zal het voor de eerstkomende jaren een groote vraag blijven of Nederland, van hoe goeden wille men ook mag zijn, in staat zal wezen om in de overgangperiode Indië in zijn financieelen nood tegemoet te komen.

Wij verwijzen naar de *Java-Bode* (5/4 „De nood in het Moederland“, v. W.: 31/3 „De salarissen der ambtenaren“; „De onlogische salarisverhoudingen“, v. W.) en het *Bat. Nwsbl.* (2/4 „De salarissen“, R.).

Het I. E. V.

Te Bandoeng heeft het dertiende congres van het Indo-Europeesch Verbond plaats gehad onder de eminente leiding van den Bondsvoorzitter, den heer D. de Hoog. Besproken werden: *werkloosheid, grondbezit, Indianisatie, werkverschaffing, onderwijs, salarisgrondslagen en kolonisatie* (*De Loc.* 26 en 31/3, blz. 8 en 21).

De Indische Nederlander, staande tusschen den uit Holland in Indië komenden Nederlander en den opkomenden Inheemschen stand, dreigt in een hoek te worden gedrukt, waarin zijn positie steeds benauwen-der wordt. Het zorgenkind is niet de groep der intellectuelen, die er komen door hun geestelijke en verstandelijke eigenschappen, maar de groote groep der kleine menschen, die zich verdrongen zien uit betrekkingen, welke meer en meer door Inheemschen worden ingenomen en voor wie hun Europeesche status tot een last dreigt te worden, omdat hij hun verhintert grond in eigendom te bezitten, waarmee het hun onmogelijk wordt gemaakt als landbouwer een bescheiden maar eerlijk bestaan te vinden. Er is weinig minder dan een wanhoopsstemming in de onderste lagen der Indische

MIJNHARDT's

Zenuw-Tabletten . 75 ct.

Laxeer-Tabletten . 60 ct.

Hoofdpijn-Tabletten 60 ct.

Bij Apoth. en Drogisten

5492

Nederlanders, en het is die stemming, welke de afd. Makasser het voorstel heeft ingegeven, dat het I. E. V. streven moet naar staatsrechtelijke gelijkstelling van Indo-Europeanen en Inlanders. Dit voorstel is gelukkig unaniem verworpen, gelukkig, omdat de aanneming voor de Indische Nederlanders maatschappelijk teruggang instede van opgang zou hebben beteekend en den weg naar den kampong voor vele Indische Nederlanders, Europeanen dus, zou hebben geopend, terwijl tevens de idee in wezen wijst naar de „los van Nederland-gedachte”. De *Deli Crt.* (4/4 „Het I. E. V.”) ziet in het voorstel een aanwijzing van de hoogte tot welke de nood gestegen is; de eenparige afwijzing van het voorstel van Makasser verheugt haar zeer, zooals de geheele congreszitting reden tot verheugenis geeft door het machtig, vertrouwen in eigen kracht dat uit haar spreekt. In het telegram aan de Koningin spreekt het I. E. V. uit de gehechtheid aan de Nederlandsche cultuur en het zich scharen achter den Nederlandschen troon, naar welke de Indische Nederlanders met vertrouwen opzien, zooals alle Nederlanders dit doen, onverschillig in welk deel van het Nederlandsche Rijk hun wieg heeft gestaan. Wie oog heeft voor de plaats, welke de groep der Indische Nederlanders inneemt en moet blijven innemen ten bate van het geheele Nederlandsche gemeenebest, kan slechts verheugd zijn over het resultaat van het Bandoengsche congres. De moed en het zelfvertrouwen, welke daar tot uiting kwamen, staan er borg voor dat men uit de worsteling zal boven komen.

In dit verband leze men het *Soer. Hbl.* (31/3, 2de bl. „Tactiek en beginsel”, Z.), het *Bat. Nwsbl.* (31/3 „Het I. E. V.”, O.) en *De Loc.* (29/3, blz. 21 „Het I. E. V.”).

De scheiding van Kerk en Staat.

Een deskundig medewerker schrijft in de *Java-Bode* (30/3) over de scheiding van Kerk en Staat in Indië, een probleem dat om oplossing vraagt. In 1919 verdedigde het lid van den Volksraad, de heer *Djajadiningrat*, de stelling, dat de Staat zich tot den godsdienst zijner onderdanen „gelijkelijk vrij” heeft te verhouden. Principieel stelde hij tegenover de vrijheid van belijdenis en van organisatie van het godsdienstig leven, den eisch van verbrekking van den financiële band tusschen Staat en Kerkgenootschap. Rekening wilde hij echter houden met den bestaanden, historisch gegroeiden toestand. De meerderheid van den toenmaligen Volksraad bleek de noodzakelijkheid om „ten spoedigste” tot een financiële scheiding van Kerk en Staat te komen, te deelen; met 18 tegen 16 stemmen werd een motie van die strekking aangenomen. De motie heeft in kerkelijke en regeeringskringen veel beroering gebracht, al heeft de tot uitdrukking gebrachte gedachte geen verwezenlijking gevonden. Thans spreken de *Inlandsche Christengemeenten* binnen het raam van het Protestantische Kerkbestuur een woordje mee; de drang naar grootere zelfstandigheid in de *Bataklanden* zoowel als in de *Molukken*, welke onderlijning zal vinden door de onderleiding van Dr. *Ratulangi* zich ontwikkelde *Minahassische* kerkelijke „nationale beweging”, bemoeilijkt de oplossing in groote mate. Men wenscht in deze kringen zich niet langer te schikken onder het centrale gezeg van het voor geheel Indië ingestelde Protestantische Kerkbestuur, doch de bewegingsvrijheid, die men op staatkundig terrein heeft verkregen, wenscht men ook te hebben in de veel heftiger het gemoed beroerende kerkelijke aangelegenheden. En met deze vrijheid, die niet tegen zal zijn te houden, en die door het meer moderne en democratische deel van het Kerkbestuur als een noodzakelijke concessie wordt gevoeld, vraagt men tegelijk financiële autonomie, daarmede de bestaansmogelijkheid van de Protestantische Kerk als één geheel op gevaarlijke wijze aantastende. Indien toch de financiën van het Kerkbestuur op deze wijze worden versnipperd, is het met zijn macht gedaan en eenheid van optreden zal tot het verleden behooren. Ook in de *Mohammedaansche wereld* is er sedert 1919 veel veranderd. Het godsdienstig leven is in bepaalde invloedrijke kringen toegenomen en de houding van lijdelijk toezien is van karakter gewijzigd en agressief geworden, zooals in de jongste zitting van den Volksraad tot uitdrukking kwam bij de behandeling van de motie-Wihobo, die de strekking had de subsidie voor den Eeredienst te verminderen. Een voorstel, zooals indertijd de heer *Djajadiningrat* nog kon doen om als het ware de Roomsche en Protestantische Kerk uit te koopen, zou thans weinig kans van slagen hebben, en dat zeker niet alleen om de f 30 miljoen, die er mee gemoeid is. De derde partij in dit samenspel is voor de Regeering weggelegd en zij heeft het daarbij niet gemakkelijk. In 1921 kwam een Gouvernementeel commissie tot stand voor de scheiding van Kerk en Staat, onder voorzitterschap van Mr. *Creutzberg*. In 1927 was het voorloopig resultaat van haar arbeid dat zij tot de conclusie kwam dat het mogelijk zou zijn de financiële scheiding van Kerk en Staat onafhankelijk van de staatsrechtelijke tot stand te brengen. De meerderheid was o.m. van oordeel, dat het wenschelijk is, dat die financiële scheiding zoo spoedig

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI”

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H. B. S. enz.

4 jaar U. L. O.

Opleiding Diploma A. en B.

De Directrice: Y. O. M. BRANDENBURG,
Leerares Paedagogiek M. O. A. en B.

5546

mogelijk tot stand komt, gelet op de samenstelling van de bevolking van Ned.-Indië en op de inzichten, die te dezer zake onder bepaalde groepen dier bevolking leven. Dit gepubliceerde rapport heeft nog niet tot een beslissing geleid; het Opperbestuur heeft de zaak in studie. Aan de conclusies van het rapport-Creutzberg zal wel niet voor 100 % gevolg worden gegeven, op grond van de politieke en financiële constellatie van thans.

Het *Soer. Hbl.* (10/3 „Godsdienststrijd” en 30/3, 2de bl. „Ai ziet...!” Z.) wijst eveneens er op, dat een deel der niet-Europeesche Christenen een eigen nationale Kerk wenscht. Het gaat om zaken en vraagstukken als door de heeren dr. *Kraemer*, mr. *Gunning*, mr. *J. E. van Hoogstraten*, K. van *Dijk*, mr. graaf van *Randwijk* e.a. met veel overtuiging in het „Alg. Protestantenblad” zijn besproken. Het gaat om: beginsel tegen vorm, geest tegen lichaam, kern tegen uiterlijkheid. En deze vraagstukken beheerschen de toekomst eener Kerk, welke uit Christen-Inlanders bestaat.

Het *Bat. Nwsbl.* (31/3) deelt e. e. a. mede over „Het Theosofisch Congres” te Djokja.

„Geheime” stukken.

Voor den Raad van Justitie te Batavia zou in behandeling komen de zaak van den journalist, die door omkoopung van een commies van het Dep. van Marine kennis kon nemen van geheime stukken, door de Justitie aangeduid als „defensie-stukken”. Het *Bat. Nwsbl.* (31/3 „De journalistieke affaire”) vermeldt de actien van verwijzing.

Het *Soer. Hbl.* (2/4, 2de bl. „Geheime stukken”, Z.) constateert dat er, alleen op deze aanduiding, heel wat verontwaardiging is losgekomen. Intuschen staat het vast, dat de stukken waarom het hier gaat, geen „defensiestukken” zijn in den strengen zin van het woord. Zij bevatten geen bijzonderheden over de verdediging van Indië. Zoowel in het *Amsterdamsche „Alg. Hbl.”* als in „De Tijd” zijn aan deze zaak eenige opmerkingen gewijd, welke in Indië niet zonder meer mogen worden gepasseerd; hij, die het „geheim” der Overheid wil respecteeren, en de schending van dit geheim aan anderen denkt te mogen verwijten, is allereerst zelve tot volkomen eerbiediging van dit geheim verplicht. Er zijn ongetwijfeld verschillende graden in de wijze waarop het „geheim” voortdurend wordt geschonden. Allereerst zijn er de misdadige methoden. Dan zijn er de fatsoenlijke methoden, berustend op het vertrouwen, dat uitgaat van den journalist en dat ambtenaren er toe brengt hem veel te zeggen en te geven. Deze fatsoenlijke methoden zijn „adat” in het vak. De methoden zijn veranderd. De behoorlijk georiënteerde courancier hoort tegenwoordig, als hij vertrouwen heeft gewekt, vrijwel alles wat hij wil weten. Soms meer dan dat, en het is een zaak van goeden smaak, van heroepskennis en van inzicht en het belang van zaken en personen, of hij gebruik maakt van wat hij vernam, en in welken vorm. Maar dit alles is slechts mogelijk, nadat het beginsel der respectieering van het ambtelijk geheim tevoren is prijs gegeven. „Geheim” is een sterk woord, dat vooral in Indië gruwelijk wordt misbruikt, evenals het woord „defensie”. „Geheim” is een woord dat tot velelei doeleinden wordt benut. Er is gelukkig in de ambtelijke wereld een beter begrip van het „geheim” ontstaan, en dit maakt dat geen enkel journalist een verontschuldigend kan aanvoeren voor handelingen als te Batavia gepleegd; er is echter, naar aanleiding hiervan, een vloedgolf opgekomen van fatsoen, en hierin zit veel humbug en Farizeïsme. Ned.-Indië heeft aan het niet respecteeren van menig stuk bureaucratisch geheim, ontzettend veel te danken.

Het *Bat. Nwsbl.* (31/3) schrijft over „Het A. C. W.-drama”.

De toekomst van de kolonisatie ter S. O. K.

De *Deli Crt.* (8 en 9/4) is er in geslaagd inzage te verkrijgen van een rapport, hetwelk werd uitgebracht door mr. *L. Einthoven* van het Kantoor van Arbeid, na diens bezoek aan *Sumatra's Oostkust*, om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van de arbeiderskolonisatie, anders gezegd rand-kolonisatie. N. h. o. van mr. *E.* maakt de constellatie in het Cultuurgebied ter S. O. K. het wenschelijk dat er ten spoedigste buiten het ondernemingsterrein een gevestigde werkwillige bevolking komt. De agrarische toestand leent zich niet voor de eigenlijk gezegde landbouwkolonisatie; deze zou bovendien het bevolkingsvraagstuk in een te langzaam tempo oplossen en zeer groote financiële offers vergen. Arbeiderskolonisatie zal dus dienen te worden bevorderd. In deze crisistijden zal een dergelijke vorm van kolonisatie bovendien het karakter kunnen krijgen van werkverschaffing aan ontslagen ondernemingsarbeiders, waarvan de verdere terugzending naar Java tot elken prijs moet worden voorkomen. Er zal een nauwe samenwerking tot stand gebracht moeten worden tusschen Overheid en ondernemers, waarbij het Gouvernement een Euro-

peeschen ambtenaar en enkele Javaansche ambtenaren afstaat en eventueel in deze crisistijden voor werkverschaffing eenigen finantieelen steun geeft, de Zelfbestuurders grond en geld ter beschikking stellen en de planters zich garant stellen voor de terugzendingskosten en voor een zekere hoeveelheid dagtaken en voorts in het algemeen zooveel mogelijk werkgelegenheid verschaffen. Een zeer spoedig ingrijpen zal noodzakelijk zijn, daar elke week 1000 à 1500 arbeiders met hun gezinnen uit *Belawan* naar Java worden teruggezonden, terwijl het te voorzien is dat bij de lage rubberprijzen binnenkort vele ondernemingen zullen moeten sluiten. Dit sluitingsproces zou zeer verhaast worden, zoodra bekend zou worden, dat de Indische Regeering zich tegen elke restrictie zou verklaren. Tegen dien tijd moet men ter Oostkust gereed zijn om althans een gedeelte der tienduizenden arbeiders, die zouden worden ontslagen, te koloniseeren of op andere wijze werk te verschaffen.

Landbouwzaken worden besproken in het *Soer. Hbl.* (21/3, 4de bl. „Irrigatie plannen”; 24/3 en 1/4 „Cultuurbelangen”, Dr. v. H.), het *Bat. Nwsbl.* (24/3 „Overheid en producenten”, R.; „de Werkloosheid”; 31/3 „Voor de Werklozen”), *De Sum. Post* (2/4 „De schrik”; 5/4 „De Deli-koolie en Java”; 7/4 „Kolonisatie”; 8/4 „Java, Deli en de kolonisatie”) en de *Deli Crt.* (29/3 „Concessie of erfpacht”; 31/3 „De toestand”; 1/4 „S. O. K. en de Crisis”; 4 en 5/4 „Een nieuw bevolkingsgebied”, *Haar*; 4/4 „Kolonisatie bij Pangkalan Brandan”; 8/4, 2de bl. „Rubber en oliepalmen”).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

In de *Darmo Kondo* van 10 Maart wordt de stilstand in de nationalistische beweging toegeschreven aan de mogelijkheid dat de leiders bezig zijn de noodige krachten te verzamelen en aan de malaise. Het kan niet worden ontkend, dat economische kracht de ruggegraat vormt van een krachtige nationale eenheid. Het kan ook wezen dat de voor mannen nu pogen de fundamenteen der beweging steviger te maken door karaktervorming. Indonesië beschikt reeds over tal van Westersch opgeleide academici; schrijver hoopt dat het eerstkomende congres van *Boedi Oetomo*, de oudste politieke en culturele vereeniging in dit land, het begin zal zijn van de vorming van Oostersch gevormde academici.

Het Maart-nummer van *Rajat*, orgaan der P. R. I., bevat o.m. een beschouwing van den heer *Tabrani*, oprichter dier partij, over het eenheidsvraagstuk. Hij staat sceptisch tegenover de mogelijkheid eener eenheid tusschen alle politieke partijen en bewegingen als waarop door dr. *Soetomo* op het *Indonesia Raja-congres* was gezinspeeld en waarmede ir. *Soekarno* bereids zijn adhaesie had betuigd, onder het gejuich van de luisterende menigte. Schrijver is van oordeel dat zoo'n eenheidslichaam alleen bestaan kan wanneer alle leden een van zin en richting zijn; het is wel waar dat hier in dit land de tegenstelling „sini”-„sana” bestaat, doch die „sini”-gelederen zullen in den strijd om het bestaan, onmogelijk als één partij kunnen werken. Het verlangen om Moeder *Indonesia* te dienen heeft nog niet geleid tot de vorming van een enkele krachtige partij, in staat om binnen korten tijd de onafhankelijkheid van *Indonesia* te verkrijgen.

Als het er op aankomt stelling te nemen, zal er scheuring komen en de partij uiteenvallen. Men wordt nu nog te veel tegenover de vraag gesteld: non of co, en godsdienstige grondslagen of geen godsdienstige grondslagen. Van een partij zonder „non”- of „co”-merk is niet veel te verwachten als politieke partij. Schrijver dringt bij de heeren *Soekarno* en *Soetomo* op een vollediger definitie van de door hen gewenschte „eenheid” aan.

De radicale *Daulat Ra'jat* van 29 Febr. bespreekt uitvoerig de vraag of in deze tijden de vorming van een eenheidsfront wel de juiste tactiek zou wezen en zoo ja, hoe dat front gevormd zou moeten worden. In een vorige beschouwing werd door het blad de P.P.P.K.I. reeds als zoodanig verworpen. Een nationale concentratie als de P.P.P.K.I. kon onmogelijk sterk en hecht zijn, kon geen strijd voeren, had zelfs een funesten invloed op de vrijheidsbeweging; de redenen zijn bekend. Het blad is voor een radicale nationaal-democratische concentratie, uitsluitend bestaande uit volkspartijen die een weerspiegeling zijn van de verschillende stroomingen onder het volk en de band moet wezen non-coöperatie en massa-actie. De *Daulat Ra'jat*-partij, wil de volksovereiniteit in de beweging, eischt dat het stuur in handen wordt gegeven van

VAN MARLE
EN
BIGNELL
Lange Voorhout 52
's-GRAVENHAGE

KUNSTVEILINGEN
MEUBELVEILINGEN
TAPIJTVEILINGEN

Op aanvraag
wordt Catalogus
toegezonden

5551

de massa. Zoo'n organisatie kan in tijden als deze wel werken voor eenzelfde doel: verbetering van het lot der massa, dat met den dag slechter wordt.

Het blad zet verder het actie-program uitteent, dat verdeeld is in een politieke, een sociale en een economische actie. In de eerste plaats komt de actie voor de nationale onafhankelijkheid op democratischen grondslag, waarbij de regeering is samengesteld uit vertegenwoordigende lichamen, voorts een actie tegen persbreideling, voor het recht van vereeniging en vergadering, afschaffing der exorbitante rechten, gelijkheid van man en vrouw, afschaffing van feodale rechten als landrente en particuliere landerijen en alle voorkeursrechten van prijaji's en volkshoofden, enz.

In het nr. van 10 Maart wordt met genoegen melding gemaakt van een vergadering der door de Djokjasche jeugd opgerichte vereeniging „Soeloeh Pemoeda Indonesia" die de leus voert: Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap en Nationalisme. Een en ander doet het blad hopen dat eenmaal een jeugdbeweging zal ontstaan, radicaal in overeenstemming met de maatschappelijke verhoudingen, een radicale democratische beweging. Ook de houding der studenten in hun orgaan „Indonesia Raja" prijst het blad; het ziet daarin een weerspiegeling van den opkomenden nieuwen geest onder de studenten, naar alle waarschijnlijkheid een revolutionairen. In het vrouwenblad „Sedar" vindt de schrijver de stem van een vrouwenbeweging van radicale richting. Ook deze beweging zal een stuwenden invloed uitoefenen op de vrijheidsbeweging.

De Soera Merdeka van 8 Maart bevat een beschouwing over de tegenwoordige volksbeweging. Het legt daarin den nadruk op de wenschelijkheid van het opvoeden der menschen uit het volk tot goede en zich van hun taak bewuste leiders, omdat die menschen het beste met de nooden van het volk bekend zijn. De cursussen zijn daarvoor aangegeven; de opleiding moet echter niet te snel geschieden, de menschen moeten volkomen berekend zijn voor hun taak als zij eenmaal als leider zullen optreden. Een andere factor is hun betrouwbaarheid.

Schrijver meent dat, indien er van het begin der beweging af niet zooveel onoprechte leiders waren geweest, men veel dichter bij de onafhankelijkheid van Indonesia geweest zou zijn. Hij is overigens overtuigd dat het Indonesische volk thans meer zelfbewust is dan in 1929 en niet zoo gemakkelijk meer om den tuin geleid zal worden en van zijn leiders gescheiden, door lafaards en verraders onder de rasgenooten.

Diverse onderwerpen.

Volgens een schrijver in de Sedio Tomo van 26 Febr. heeft vooral zijn aandacht getroffen het antwoord van den Legercommandant in de besprekingen van den Volksraad over de Inlandsche militie, in welk antwoord een bedekt wantrouwen jegens de Indonesiërs was op te merken. Het leger dient hier om de positie der Hollanders te beschermen; daarom vraagt schrijver of het wel in de lijn ligt van de nationalisten om de invoering van de Inlandsche militie te verlangen. In het algemeen wordt door de nationalistes aangedrongen op bezuiniging op de uitgaven voor leger en vloot. Die militie zal ongetwijfeld de begrooting nog verzwaren.

De Darmo Kondo van 1 Maart betoogt, dat zoo-

lang de Regeering geen vertrouwen stelt in de Indonesische bevolking, zij nimmer tot de invoering van de Inl. militie zal overgaan. De Mustika van 29 Febr. zegt dat het voor de vreesachtige bevolking van Indonesia, die bovendien het nut van een wapen niet inziet, beter is geen wapenen te krijgen. Wordt haar desondanks de militieplicht opgedrongen, dan rest haar niets anders dan die te aanvaarden. Men benadeele haar echter daarmede niet in hare rechten in haar eigen land. In de Sipatahoenan van 5 Maart zet iemand uiteen dat bij een invoering van de Inl. militie alleen de Nederlanders baat hebben. Eerst als Indonesië vrij is, zal deze instelling voor het land haar nut hebben.

De Siang Po van 9 Maart constateert, afgaande op de recente beschouwingen in de „Volksstem" over de positie der Indo-Europeanen, bij dezen een koersverandering wat betreft hun houding tegenover de Inheemschen. Schrijver zet uiteen dat het verschijnsel: dat thans de Inheemschen getoond hebben de tevoren alleen door Indo-Europeanen bekleede betrekkingen evengoed te kunnen vervullen en dat het aantal Inh. intellectueelen als het ware met den dag toeneemt, de Indo's gaandeweg doet beseffen dat zij hun hooghartige houding tegenover de landskinderen niet kunnen handhaven, willen ze althans niet bekneld raken tusschen deze bevolkingsgroep en de totoks. Het wordt voor de Indo-Europeanen steeds duidelijker dat de totoks hun kringen voor hen sluiten. Met de „Volksstem" is schrijver van meening dat de Indo's een en ander ernstig onder de oogen moeten zien en de bakens tijdig moeten verzetten. Zij zouden zich anders zoodanig verdrongen zien dat op hen de vraag zou passen: Quo Vadis?

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië

No. 40 van 2 April: Landbouweconomie en rubberrestrictie (naar aanleiding van een brief van den ir. G. C. W. Chr. Tergast Landbouwconsulent bij de Afd. Landbouweconomie te Buitenzorg aan de Redactie van het A. W. in verband met het artikel: De Rubbertragedie van 19 Maart over de rubberrestrictie). — Bodembedekking met papier. — Export van rubber-latex (deze bereikte het hoogste cijfer in 1930. n.l. 1.699.835 gallons uit Sumatra naar Amerika. De eerste verscheping van betekenis was in 1922). — Het cellulose- en papierbedrijf van Borregaard (iets dergelijks niet mogelijk in Indië?). — Spinnen als rupsenverdelgsters (uit een artikel van dr. H. W. Schmidt in de Allg. Forest- und Jagd Ztg.). — Nieuwe rubberverf (tonnesit uit rubber bereid. De N.V. Pieter Schoen en Zoon te Zaandam, heeft de licentie voor de fabricage).

Handelsberichten

van 28 April, No. 1311: In het niet-ambtelijke gedeelte: De Nederlandsche Mercuur een artikel van E. Snellen: Rijstteelt en rijsthandel in Suriname (bedroeg in 1914 de invoer nog 4810 ton, de toestand is de laatste jaren geheel gewijzigd en rijst is het hoofdproduct van den kleinen landbouw geworden der Aziaten en het hoofdvoedsel van alle rassen. De invoer heeft opgehouden. De productie was in 1931: 14.593 ton het plaatselijk gebruik is ongeveer 11.000 ton. De rest moet dus uitgevoerd worden. Het gouvernement heeft thans exportkeuring en overweegt nu een groot rijstbedrijf in te stellen. De voortbrenging is goedkoop dan in naburige landen, zoodat rijst een groote toekomst in Suriname heeft.)

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 7 van 1 April: Het laatste nummer dat wij van dit tijdschrift zagen, was van 16 Nov. no. 22 (zie K.W. 24 Dec. 1931, no. 52). Thans komt plotseling no. 7 van 1 April in ons bezit. Uit den inhoud vermelden wij: Bestralingsproeven van zaden van cultuurgewassen, door ir. K. A. R. Maier (met foto van proefaanplant van Javatabak welke bestraald is). — Voor Hennequen schadelijke cicaden, door dr. F. Tobler (Hennequen is Agave fourcroydes Lemaire). — Mangga, door H. J. W.

De Indische Verlofganger

In no. 39 van 29 April vindt men weer een belangrijke beslissing van de Kroon, welke de beheerder van het belastingbureau van de Vereeniging van Indische Verlofgangers, R. A. Cornelissen, heeft ingezonden. De talrijk gunstige beslissingen inzake belastingheffing welke vernietigd werd, maken deze afdeling van de Vereeniging tot een

Huiduitslag

Wasch de aangedane plaatsen met warm water en Puroolzeep, droog daarna voorzichtig af. doe er dan wat Purool op en strooi daaroverheen nog wat Puroolpoeder. Herhaal dit elken dag, zoolang het noodig is. 5492

nuttig instituut, waarbij aansluiting door de verlofgangers hoogst wenschelijk is).

Koloniaal Tijdschrift

Mei 1932 no. 3: Het advies van de agrarische commissie, door prof. mr. J. C. Kielstra (die de voorstellen der commissie niet dadelijk aanvaardbaar acht. Datgene, wat mij, zegt de schrijver, zoolow uit rechtvaardigheids oogpunt als juridisch noodzakelijk schijnt, kan wettelijk, langs eenvoudiger weg worden bereikt, terwijl daarbij de gevolgen, die dat zou moeten hebben, naar mijne meening, evenzeer op zich zelf eenvoudiger zouden kunnen zijn en ook eenvoudiger zouden kunnen worden geregeld). — Naar een Indische textielindustrie, door ir. L. J. M. Feber (de eerste schetsmatige hoofdlijnen van een plan van voorbereiding uiteengezet). — Inlandsch gemeentewezen in Soerakarta, door dr. A. C. Tobi — Minister Van Bose en het adatrecht, door prof. mr. C. van Vollenhoven (De schrijver verleent eerherstel aan minister Van Bosse ten aanzien van zijn houding tegenover (het adatrecht).

Koloniale Studiën

No. 1 Februari: Eenige aanteekeningen bij de Indische begrooting van 1867, door mr. W. H. J. Elias. (De eerste begrooting van N.-I., welke op den grondslag van de Ind. Comptabiliteitswet van 23 April 1864, Stbl. no. 35, was opgesteld, en waarbij voor de totstandkoming voor de eerste maal de medewerking van de Staten-Generaal in koloniale aangelegenheden werd ingeroepen, is het voorwerp geweest van velerlei beschouwingen. Mr. Elias wijdt aan die begrooting een lezenswaardige studie. Die begrooting wees als eindcijfer f 124 miljoen aan. Thans is die om en nabij de f 400 miljoen). — Het nut van een z.g. modus operandi-systeem in den strijd tegen de beroepsmissdadigers in Indië, door J. H. Smith. — Verpondingschuldige onroerende goederen en verpondingsplichtigen, door H. A. Zeven.

Landbouw en Veeteelt

No. 18 van 31 Maart: Een werk voor liefhebbers, door Ochse (beschrijving van den kweek van cactussen). — Eerste Nederlandsch-Indische legwedstrijd te Buitenzorg (1 Dec. 1931 t/m 30 Nov. 1932, door Gerhardt.

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

No. 6 van 31 Maart: De invloed van de crisis op den invoer van katoenen manufacturen (uit het artikel van Th. J. Odenkirchen in Korte Berichten van 11 Maart).

Nederlandsch Indië

Bevolkingsaanwas en wereldproductie (uit het artikel van W. Watkin Davies in de Hibbert Journal (na Europa behandelt de schrijver Japan en de mogelijkheid van immigratie naar elders, waarbij aan Ned.-Indië eveneens gedacht kan worden. Een vraagstuk voor ons eilandenbezit van groot belang).

Onze Stem

No. 14 van 1 April: De pensioenverlagingen. — Congresindrukken. — Ons XIIIde congres (de hoofdschotel van het congres vormde wel de zoo diep gevoelde behoefte aan grondbezit).

Pharmaceutisch Tijdschrift

No. 4 van 1 April: Chineesch inblaaspoeder tegen diphterie, door J. D. B. Hubers van Assenraad (dit geneesmiddel heet Na Au San, een inblaaspoeder tegen sakit leher. In Malang werden den laatsten tijd patiënten die 2 à 3 maal met dit poeder waren ingeblazen, vrij van bacillen). — Mededeelingen uit het Militair Scheikundig Laboratorium te Bandoeng. No. 3, door dr. O. L. W. Tonn.

De Rijkseenheid

No. 31 van 4 Mei: Communisme in Suriname (naar aanleiding van artikelen over de communistische propaganda in De Surinamer.) — De handelsbetrekkingen tusschen moederland en overzeesche gewesten, door mr. D. J. Hulshoff Pol (evenals de invoer uit Engeland naar Britsch-Indië achteruitging, is dit het geval met Ned.-Indië. De invoer uit Nederland bedroeg in 1913: 33.2 pct.; 1920: 23.6 pct.; 1928: 18.1 pct.; 1929 17.7 pct. en 1930: 16.8 pct. Daarentegen steeg de invoer uit de Ver. Staten en Japan). — Figuren uit onze Koloniale Historie, door H. A. Ritter. — Mr. Herman Willem Daendels. 1762—1818. (Een interessant artikel over deze krachtige figuur: „de IJzeren Maarschalk"). — Eerste jaarverslag van de vereeniging Indië—Nederland.

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX

BEËFDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN

BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5204

Loeb's Jubileum

1882-1932

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

BIJ ELKEN AANKOOP VANAF FL. 50.— EEN *Jubileum's Geschenk*

NOORDEINDE 107-109

W. J. STOKVIS

Kon. Fabriek van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering — Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEKL. TEL. 333128

5382

HULPDIENST STICHTING CONTRÔLEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen, Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door geheel Europa. — Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDERVOORT 338.

— Telefoon 392179 — 5391

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPUI 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPSKISTEN
EMAILLE GOEDEREN

5374

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.
Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:
Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers
Kunstzaal Edison
's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765.

5378

GEMEUBILEERDE WONINGEN

Heerenhuizen	huurprijs f 175.— tot f 185.— p. m.
Dubbele Bovenhuizen	" f 135.— tot f 140.— p. m.
Benedenwoningen	" f 115.— per maand
Etagewoningen	" f 80.— tot f 100.— p. m.

alles compleet gemeubileerd en direct te betrekken.
De beste aanbevelingen uit alle kringen. 5010
N.V. v/h CORSMIT, BROSSOIS & Co.
's-Gravenhage - Korte Houtstraat 14E - Tel. 113229

DE PRIJS VAN
WELLNER-ZILVER
IS VERLAAGD

J. v. WILLIGEN & ZONEN
JUWELIERS — DEN HAAG
HOEK PIET HEIN—
ZOUTMANSTRAAT

5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot

Fa Boelhouwer, Kruyswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25—35, Den Haag. Tel. 112190.

Tevens Motorboot- en Autosneldiensten naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

Nieuwste Huis кино
5016 ook in huur

Afwerken van films

N.V. Focusa Fotax

Alleen Wagenstraat 60-62

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 — Den Haag

Telefoon 117860 — Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen van
Baden, Geysers, Sanitaire Closets, Fontein en
Electrische Geleidingen. 5017

Dit zijn Uwe adressen!!!

De Stuw

1 April, no. 7: De kosten der defensie van het Koninkrijk, door v. M. — Non-coöperation, door Indonesiër. (Nu er zooveel verwarring omtrent het begrip non-coöperation heerscht, lijkt het gewenscht, dat woord uit de vocabulaire der Indonesische politieke beweging te bannen).

Tectona

Afl. 4. April: Dwarsslagers-rapporten, door B. Hoff (met 13 figuren en 2 bijlagen). — Eenige waarnemingen omtrent groei en bestrijding van alang-alang (*imperata cylindrica beauv.*), door dr. ir. Ch. Coster (met 2 figuren). — Wildreservaten (een waarschuwing), door ir. F. J. Appelmann.

Tourism

Maart—April. No. 2 Soerabaja-nummer (talrijke inlichtingen over deze stad, foto van haar Burgemeester H. I. Bussemaker en een 14-tal andere traacie afbeeldingen).

De Tropische Natuur

April: Korthalsella (? *opuntia Merr.*), *Loranthaceae*, door W. Docters van Leeuwen. — Ondervindingen en waarnemingen omtrent olifanten in Sumatra, door D. Pieters. — Van het waterland rond Palembang, door C. N. A. de Voogd.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap

Mei: Kleine bijdrage tot de kennis van den kaneelhandel in de oudheid, door dr. J. Gonda (*Cassia*, of juist *Casia* is de naam dien de Romeinen gaven aan de *Cortex Cinnamomi cassiae* of *Chinensis*, het product van de *Cassia vera*. Het is, populair uitgedrukt, een mindere kwaliteit onder de kaneelproducten; in tegenstelling met wat de Grieken en Romeinen *cinnamon* en *cinnamomum* noemden, is het b.v. donkerder van kleur, scherper van smaak en minder fijn van reuk. Vele getuigenissen uit de oudheid wekken den indruk, dat men algemeen van oordeel was, dat de *casia* met andere aromatische stoffen in Zuid-Arabië en de tegen-

overliggende kuststreken van Afrika groeide. Laatstgenoemde streek droeg dan ook den naam van *aromatohoros choora*, „het land dat de welriekende specerijen voortbrengt“).

Die Volkswirte (München)

Hft 3. XXXI: Die Grundlagen der niederländischen Kolonialmacht in Ostindien, door Th. Metz. (Im Allgemeinen neigt man dazu, die Macht eines Imperiums über die von ihm beherrschten Kolonialvölker aus einer unmittelbaren Wirkung materieller Kräfte zu erklären. Sowar auch ein früher viel erwöhntes Schema zu verstehen, in dem man die kolonialisatorische Macht der Engländer auf die Beherrschung des Handels, die der Franzosen auf die militärische Organisation, die der Deutschen auf die Fähigkeiten in der Zivilverwaltung und die der Holländer auf die Beherrschung von Verkehrsmessen und Hygiene zurückführte. Es ist dies ein Bonmot, dem das tiefere Eindringen fehlt.

Die Holländer haben für sich in Niederländisch-Indien keinwegs ein Verkehrsmonopol aufgebaut; das würde auch ihrer Abneigung gegen das Monopol überhaupt widersprechen).

Vrij Nederland

No 90 van 29 April: De Nederlandsche Kolonie Suriname. Het bevolkingsvraagstuk. V., door R. E. Kaltoven (hiermede eindigt de reeks artikelen. De schrijver merkt op: Door Suriname aan ons te verplichten, bewijzen we niet alleen die kolonie een grooten dienst, maar ons zelve een nog grooteren. Anderen staan gereed, die de verplichtingen, die zij tegenover Suriname hebben, gaarne willen overnemen).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Mei: De eerste zusters te Ambon. — Uit de Apostolische Prefectuur van Poerwokerto (Banjoemas).

St. Claverbond. Mei: Bij de opening van het St. Stanislaus College, door J. Hellings (het

nieuwe Javaansch—Hollandsche Noviciaat der P.P. Jezuiten op Java).

Kruistriomf. Mei: Krabbels van een zwerfver. Bij den pastoor van Cheribon, door J. de Rooy.

Het Missiewerk. Mei: De Missie van Curaçao (met portret van Mgr. P. I. Verriet O.P. Iets over de Madoerezen, door P. Lucas van der Linden. O.C.

„Petrus Donders“. Mei: De Nieuwe Parochie v.h. H. Hart (Combé) of Hoe men in Suriname een nieuwe Parochie begint, door Pater C. Verheyen. — Oppohosso te Potribo. Hoe men in de Commewyne werkt, door A.V. (dat beteekent de eerste steen leggen). — Pater E. Startz, door A. Nederveen (die op het leprozen-établissement Batavia in Suriname werkte).

Tijdschrift voor Zendingwetenschap 76ste Deel 2de Stuk: Van de Zendingenvelden, door Jac. van Vessem (Boeroe en Taroena). — Mission und Volksleben in den Bataklanden, door dr. Joh. Rauws (Midden-Java ten N. en ten Z.; Oost-Java).

Suriname

„De West“ van 11 Maart bevat een overzicht van de door den Gouverneur voorgestelde bezuinigingen op de begroting voor 1933.

De versoberingen bij het onderwijs bedragen bruto ongeveer 166 duizend gulden. Hiervan gaat af een bedrag van 17 duizend voor opleiding van kweekelingen en voorts de uit te keeren wachtgelden, die 37 duizend gulden bedragen. Saldo winst derhalve f 112 duizend.

Bezuinigd zullen worden, bij het Openb. Onderwijs: 19 leerkrachten B.L.O. f 26.000, 11 G.L.O. stad f 26.400, 2 G.L.O. district f 2800, Fröbelonderwijs Pbo. f 2400, Fröbelonderw. distr. f 900, Detacheeringstoelagen f 1000; totaal f 60.100.

Senator Fock drong aan op de uitzending van een „allround” man, van een man met economisch en commercieel inzicht, met goede en breede denkbeelden. Hoe sympathiek het denkbeeld op zichzelf den Minister mocht wezen, toch zal men z.i., thans niet tot de uitvoering mogen overgaan. Zoo terloops zeide Zijne Excellentie, dat zoo'n deskundige, zoo'n „allround” man met gemakkelijk te vinden zal zijn. Wij hopen dat de minister bij nadere overweging tot de overtuiging zal komen dat zoo'n deskundige in het geheel niet te vinden zal zijn.

Wij werden in deze meening versterkt door het artikel „Kunnen wij de malaise baas? II” in de „Haagsche Post” van 30 April.

Uit Nederl. Indië wordt een landbouwdeskundige speciaal voor de vruchtencultuur naar Suriname gezonden. Wij vragen ons af: heeft hij in Indië kennis kunnen opdoen van de citrus- en bacovertuur?

Die het geschrift „Sinaasappelen in Suriname”, door K. van der Veer — Koloniaal Instituut, bericht no. 62, 1931 — heeft gelezen, zal inzien dat er heel wat vastzit aan de sinaasappelencultuur.

„De West” van 1 April schrijft: „De misère, welke passagiers naar en van Coronie hebben te lijden, is van algemeene bekendheid. Ter reede van Coronie moeten passagiers en vrachten in open vrachtbooten worden overgegeven en na een reis van 2 uren in volle zee kan de wal of het schip worden bereikt. Dat deze toestand, vooral bij onstuimig weer en bij regens, verre van aangenaam is, zal men begrijpen.

Het Gouvernement meent voorloopig een oplossing te hebben gevonden door aankoop van een in aanbouw zijnde zeewaardige motorboot, welke na voltooiing zal dienen voor de verbinding te Coromie tusschen schip en wal. Wanneer het vaartuig, dat zijn voltooiing nadert — er moet nog gewacht worden op den daarvoor bestemde motor — gereed zal zijn, zal inderdaad eene goede verbetering in den bestaanden toestand worden verkregen. Men zal dan in een half uur tijds het schip of omgekeerd den wal kunnen bereiken, terwijl de comfortable inrichting aan boord beschutting tegen regen en zon biedt”.....

Curaçao

Nog eens Urbina!

Door welwillende medewerking zijn wij in staat onze lezers een korte mededeeling te doen uit *Venezuela Futura*, een te New York verschijnend maandblad, gewijd aan de belangen van „Het Vaderland” en van de onderdrukte volkeren. In de eerste plaats komt in het nummer van Februari 11. een brief voor van Urbina, waarin deze nog eens weer de Curaçaosche overheid beschuldigt van medeplichtigheid met Gomez. Verder geeft het blad in uiterst felle bewoordingen een commentaar op de berichten in het Curaçaosche blad *La Prensa* van 16 en 19 Februari en het United press-telegram van 18 Febr. 11. — dit laatste uit „Wilhelmstadt” — nopens de recente moeilijkheden op Aruba. De Koninklijke en de Standard zijn medeplichtigen van Gomez, de Curaçaosche en Arubaansche autoriteiten veile en boosaardige werktuigen van het petroleum-imperialisme; officieel en in het openbaar is een aanslag gepleegd op de Venezolaansche nationale waardigheid. In samenwerking met Gomez en met de „petroleros” heeft men getracht het probleem der werkloosheid ten deele op te lossen en tevens zich te bevrijden van bepaalde elementen, die niet de volgzzaamheid betoond hadden, welke de eeuwige uitbuiters van alle volkeren en alle rassen verlangen. Het lesje in rechtschapenheid en beschaving, in Juni 1929 van de zijde van Urbina en Machado ontvangen, is vergeten geworden; deze patriotten hadden het in hun macht gehad zich van al het draagbare particuliere eigendom meester te maken en de industriele installaties in brand te steken, terwijl zij zich tevreden hebben gesteld met de wapenen en de ammunitie van het garnizoen, waaraan zij voor hun bevrijdingspoging behoefte hadden. Gomez kan niet eeuwig blijven regeeren, Venezuela zal zich recht weten te verschaffen en de dag is met ver meer af, waarop Curaçao en Aruba het gewicht der gerechtigheid zullen voelen. Een volgende keer zal men niet mogen verwachten dat de Venezolanen slechts een uitstapje naar het vasteland aan gouverneur en militair commandant zullen verschaffen. Ook mag niet worden vergeten dat Venezuela de bron is der olierijkdommen, waarvan Curaçao en Aruba genieten, en dat een gouvernement, meer patriotisch dan het tegenwoordige, de voordeelen, welke zij schenken, voor het eigen land zal weten te reserveeren; er wordt ten slotte nog een toespeeling gemaakt op de 30% additioneele invoerrechten, welke in het gegeven verband niet duidelijk is.

Wissel- In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	Hollandsche Bank voor West-Indië AMSTERDAM. (C) Keizersgracht 255 — Telefoon 31290, 35290 en 36290 CURAÇAO CARACAS VENEZUELA	Incasseringen Handelsinformaties Rembours- en Document-Credieten
	Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika	

Onze afdeling.

Op de jaarvergadering onzer afdeling Curaçao van 22 April 11. zou de heer Mr. M. van Dijk ten vervolge op zijn reeds op een vorige vergadering gehouden lezing spreken over „Eenige vluchtige indrukken van Nederlandsch-Indië.” Zooals onze lezers weten is de heer Van Dijk, thans procureurgeneraal in Curaçao, Oost-Indisch rechterlijk ambtenaar.

Dichters van dezen tijd.

Aruba en Curaçao zijn kort achter elkaar in de Curaçaosche pers bezongen. Aruba in de *Amigoe*, Curaçao in *La Prensa*. Wij kunnen er niet aan denken deze gedichten hier af te drukken; een proefje mogen wij onze lezers niet onthouden. Over Aruba dicht E. J. Boelhouwers:

„Wel stil zijt gij en afgelegen,
 Bij velen zelfs niet eens bekend;
 Toch komt men U op kaarten tegen,
 En ook Aruba is 't waarheen men mail verzend.

Maar Hij die U kent, die kan het weten
 Wat schoons Gij hem heeft aan te biën,
 En nimmer zal hij dat vergeten,
 't Natuurschoon wat U hem liet zien”

Het gedicht over Curaçao is gemaakt naar aanleiding van de gekleurde ongunstige berichten over het eiland in de Nederlandsche pers, met name in het *Algemeen Handelsblad*, *De Telegraaf* en de *Baarnsche Koerier*. Het slot luidt aldus:

„Wij vragen U, eendaagsche experts,
 Verschoont ons van uw pers geklets,
 Wij zijn tevreden met ons klem Curaçao
 En vroegen niet of u er komen wou.
 X.”

De toestand.

Over den geldelijken en economischen toestand van Curaçao heeft volgens een verslag in de *Amigoe* van 9 April 11. het raadslid Mr. Eskes gesproken. Wij komen er nog op terug, wanneer wij de notulen voor ons hebben, want er is meer vermeldenswaard van deze vergadering te vertellen. Voorloopig bepalen wij ons tot eenig commentaar over hetzelfde onderwerp van het genoemde blad.

Dat de inkomsten in Januari, die moeten zijn opgenomen in een door ons nog niet ontvangen nummer van *De Curaçaosche Courant*, 130.000 gld. boven het 1½ der raming hebben opgebracht, lijkt mooier dan het is, meent dit blad. Enkele posten — o.a. een extratie van 2 ton inkomstenbelasting op Aruba en de autobelasting, die geheel in Januari moet opgebracht — hebben den staat der middelen geflatteerd. Het blad vervolgt:

„Het invoerrecht heeft in de maand Januari bijna 40 duizend minder opgebracht dan 1½ van de raming. En dit is wel een bedenkelijk verschijnsel.

De accijns zelfs ruim 40 duizend minder. Op Curaçao bracht de accijns slechts 25.000 op tegen 64.000 in de maand Januari van het vorige jaar....

De inkomsten van onderscheiden aard zijn bijna allen in Januari beneden 1/12 van de raming gebleven.

Alleen de huren van landsgronden en eigendommen is er ver boven, maar dit is ook weer een variabele post. De meeste huur zal in Januari betaald moeten worden.

Zeer laag staan de volgende posten.

	alle eilanden	1/12 van de raming
	Jan. '32	Jan. '31
Examengeld auto-bestuurders:	475,—	930,—
Landsradio-dienst	7,263,—	11,603,—
Landstelefoon	1,069,—	3,951,—
Watervoorz.dienst	1,352,—	15,575,—

Noemen we tot slot nog de loodsgelden die opbrachten f 48.604.— en daarmede rond f 8000 beneden Januari bleven van het vorige jaar en f 2000 beneden 1/12 van de raming.

Van bevoegde zijde vernamen we nog, dat Januari meestal in onze Gouvernements-huishouding een ongunstige maand is.”

Twee zinstorende fouten

in het K.W. van 5 Mei 11. zijn allicht door den welwillenden lezer zelf hersteld. In ons stukje „De ergste vergissing” moet gelezen worden: „De begroting van 1929” in plaats van „1928” en in den laatsten regel „van den Kolonialen Raad”.

Nagekomen Berichten.

Uit den Verren Vreemde

Het boek.

Van 7—14 Mei: boekenweek. Zegt dit ons iets? Geeft 't ons iets te zeggen?

Wat gij en wij weten over den verren vreemde, hoe komen wij er aan? Van het boek!

Als gij gereisd hebt veel en ver, dan hebt gij toch nog maar een streep getrokken, een smalle streep, door het bezochte land, en wat gij er gezien hebt zou zoo niet tot u hebben gesproken zonder het boek. En wat gij meer weet dan 't weinige zelf-waargenomene, gij weet 't door het boek. En zijn er niet velen die veel en ver hebben gereisd in den vreemde, en toch hebben wij allen een begrip van het poolgebied en van de Sahara, van bergbeklimming en diepzeonderzoek, van fata morgana en Cayenne, van olifantengroep en mierenmaatschappij; wij zien, ja wij zien de karavaan, het schip, de vliegmaschine, den arend, den sprinkhaan; wij voelen, ja wij voelen de barre koude, de verzengende hitte, de onmacht in den storm, den schrik bij de overvalling; wij hooren, ja wij hooren, het jodelen van den Tiroler, het gebrul van den leeuw, den donder van het oorlogskanon, het knarsen van de kerkerdeur; — dit alles is ons gemeen geworden door het boek.

Het geeft ons niet alleen wat er thans is op verren afstand. Het diept voor ons op wat er was in tijden, die verre zijn. Wij kennen Confucius, Columbus, Mahomed, Garibaldi, Peter van Amiens, Noach. Wij spreken over de reisroute naar Indië vóór de opening van het Suezkanaal. Transvaal, Nova Sembla, de Simplontunnel, de Krim, wij kunnen er allen over mee praten. En als wij willen meepraten over iets in het verleden, dat wij niet kennen, slaan wij het boek maar weer op.

Wij verbeelden ons ook iets te weten van hetgeen buiten de aarde waar te nemen is. Hoewel hiervan nog altijd geldt: „hoe meer wij te weten komen, hoe meer wij tot het besef komen er nog maar heel, heel weinig van te weten”, blijft het toch ook hiervoor waar, dat onze verbeelding steunt op het boek.

Het boek in tal van vormen, met zijn tekst en zijn platen; groot en klein; mooi en leelijk; goed en slecht; in prachtband, verguld op snee; in een käftje, ja als vodje zonder käftje; in folianten-rij, een boekken van enkele grammen; geprezen, vervloekt; heilig, auto da fé.

Daar is het boek, dat zich opzettelijk tot taak stelt leering bij te brengen over den verren vreemde in ruimen zin. Het leerboek, het studieboek over aardrijkskunde, geschiedenis, volkenkunde, sterrenkunde enz. De reisgids. De atlas.

Daar is het wetenschappelijk werk, dat in zijn gespecialiseerd onderwerp het ver afgelegene betreft.

Daar zijn periodieken, al dan niet geïllustreerd, die veel aandacht geven aan wat vreemd is.

Maar niet alleen door als exotisch aangeboden lectuur zijt gij vertrouwd geraakt met het uitheemsche. Vele schrijvers hebben hun roman geheel of ten deele laten spelen in het verre land. Robinson Crusoe is geen enkelen lezer onbekend. Zoolang als de romanliteratuur bestaat hebben liefdesverhoudingen gemengd in reisverhalen of avonturierswederwaardigheden, echt of verzonnen, groote aantrekkelijkheid gehad. Schrijvers van boeken voor de jeugd weten met waarheid en fantasie over dat verre te boeien, te pakken.

De engheid van het leven wordt door het boek veruimd. De enkelvoudigheid van het leven wordt er door vermenigvuldigd.

Het boek is maar het boek, het is het leven niet...? Stellig. En toch, een vraagteken. Stellig, want het tracht slechts de werkelijkheid weer te geven. Het ver-

telt slechts van hetgeen is, van hetgeen ondervonden is, van hetgeen geleefd is. Maar toch een vraagteken; want het boek is zelf een werkelijkheid, doet zelf leven, doet de ondervinding mee gevoelen, het kan daarbij beter laten zien dan de werkelijke werkelijkheid, beter laten begrijpen dan de eigen werkelijke waarneming.

Jules Verne liet de reis om de wereld in 80 dagen volbrengen. Zijn boek wordt in, laat ons zeggen, 8 uren gelezen. In 8 uren is niets van de wereld te zien, ook in 80 dagen eigenlijk niet. En toch laat zijn boek vele blijvende indrukken na. De talentvolle schrijver heeft achtereenvolgens de door den held van zijn verhaal aangedane plaatsen telkens tot middenpunt van een interessante handeling gemaakt, waardoor daar alles de belangstelling van den lezer vraagt. De lezer leeft mee. De schrijver heeft zich in de plaatsen en omstandigheden beter moeten indenken dan vele reizigers, die ter plaatse geweest waren, daar kijkende zonder op te nemen, hoorende zonder te verstaan, waarnemende zonder te begrijpen. De schrijver heeft dit zoo kunnen doen, goed ziende, goed opmerkende zonder zelf overal geweest te zijn, door — het boek.

Het boek kiest, rangschikt, concentreert. De bezoeker kiest niet, rangschikt niet, concentreert niet, als hij niet het boek tot gids heeft.

Niet zelden spelen land- en volkenkunde zoo door een verhaal heen, dat de lezer zich ternauwernood bewust is zijn kennis verrijkt te hebben, en toch is op deze wijze, al lezend, veel tot verrijking van ons wereldbegrip en wereldbegrijpen bijgebracht.

Door het boek komt de gedachte van den begaafde, de ervaring van den begenadigde of den beproefde aan de gemeenschap ten goede. Door het boek welt de inspiratie op van den uitvinder, den ontdekker, den staatsman, den prediker. Het boek voert de stem van allen, die waard zijn aangehoord te worden, naar alle windstreken.

In het tegenwoordige streeft de film, streeft ook de radio het boek terzijde, soms voorbij, als voorlichter over hetgeen vreemd is. Zelfs daar waar de bevolking nog niet weet wat „lezen” is, komt de film in levende platen vertoonen wat elders in de wereld omgaat. Die inwerking kan, ja zal zeker in menig opzicht wel verder en sneller gaan, dan die van het boek. Maar zij zal, zonder twijfel, toch ook in al ruimer kring het verlangen doen ontstaan om meer te weten van datgeen waarvan de bioscoop even heeft laten proeven; zij zal zoo de vraag naar het boek nog doen toenemen.

Zoo heeft de boekenweek ons wel iets te zeggen. Zoo geeft zij ons wel iets te zeggen. Het boek is de groote

leermeester voor hetgeen in den verren vreemde waar te nemen, te leeren en te doen valt.

Inenting tegen gele koorts?

Indien dr. Ch. Nicolle, directeur van het Pasteur-instituut te Tunis, professor aan het Collège de France niet te voorbarig is geweest met zijn mededeeling aan de Academie van wetenschappen te Parijs, is het aan twee zijner medewerkers, de heeren Sellards en Laigret gelukt, een inentingsmiddel tegen de gele koorts te verkrijgen.

Majoor Laigret is geneesheer bij de koloniale troepen en tewerk gesteld aan het instituut te Tunis. De heer Sellards is professor aan de Amerikaanse hoogeschool te Harvard, hij heeft de gele koorts bestudeerd in Fransch West-Afrika en werkt zijn bevindingen uit te Tunis. Hij had ook in Dakar al samengewerkt met majoor Laigret.

Lang heeft men te vergeefs gezocht naar een manier om de virus van de gele koorts in het laboratorium te kunnen bewerken. In West-Afrika ontdekte men een viertal jaren geleden, dat de macaque-aap een zeer geschikt proefdier hiervoor is. Hierdoor is de voortgezette laboratorium-studie van de virus vruchtbaar geworden.

Max Theiler heeft in Amerika aangetoond dat de virus op de muis is over te brengen, door inoculatie in de hersenen. De virus wordt dan verzwakt behouden. Door opeenvolgende overbrengingen op muizen verliest de virus zijn virulencie voor den macaque aap en wordt hem de immuniteit geschonken. Sellards en Laigret hebben aanneembaar gemaakt dat dit evenzoo het geval is voor den mensch. Wij nemen nu woordelijk over wat *La Dépêche Coloniale* (5 op 6 Mei) hierover schrijft: „Pour les essais de vaccination en grand de l'homme, il faudrait procéder à deux inoculations successives du virus-souris: la première représentant un centimètre cube de cerveau de souris à un dix millième, la seconde un centimètre cube d'une dilution à un centième”.

De heeren hebben in Tunis gelegenheid gekregen op enkele personen proeven te nemen. De uitkomsten zijn zeer gunstig geweest.

Daar men hier te doen heeft met een in meer dan een opzicht zeer moeilijk vraagstuk, zal zelfs de Academie van Wetenschappen niet spoedig tot een overtuiging en een beslissing durven komen, maar daar staat tegenover dat het ook gaat om een vraagstuk van zoo groot belang en van zoo verstrekkende beteekenis, dat de gehele medische wereld het zich tot roeping zal achten uit te maken in hoever op de aangekondigde waarnemingen inderdaad gebillijkte verwachtingen mogen worden gebouwd.

Zooals bekend, heeft dit vraagstuk in ons land ook de volle aandacht der geleerden en houdt het o.a. de geneeskundige afdeling van het Kon. Kolon. Instituut te Amsterdam onverpoosd bezig.

Berichten der Afdelingen

Afdeling Apeldoorn.

Leden en begunstigers!

Het bestuur der afdeling wenscht er alvast uw aandacht op te vestigen, dat het:

1e. Gaarne zal zien dat de leden en begunstigers, die kunnen, met hun dames, dit jaar de algemeene vergadering op 18 Juni a.s. in Den Haag zouden willen bezoeken. Een voorloopige begroting bij een deelname van 25 personen geeft als totale kosten aan (reis heen en terug 3e klasse, plus tram of bus, plus lunch, plus tentoonstellingbezoek) f6.25 per persoon.

2e. De zomerexcursie naar Rotterdam: programma: De Rott. Lloyd (Dempo; Waalhaven en tocht door de havens) begin Augustus: voorloopig ge-

raamde kosten bij deelname van minstens 25 personen (reis, plus lunch, plus entree's, plus haventocht, f6.— per persoon. (N.B. het is met onmogelijk, dat andere afdelingen zich hierbij aansluiten).

3e. Toegezegd is ons een lezing van dr. N. J. v. d. Sleen als hij met ons medeheid ir. Soeters van zijn reis door „de West” is teruggekomen.

Over een en ander hoopt het bestuur u tijdig definitief op de hoogte te stellen.

De secretaris J. C. Baars, Jagerweg 42, Tel. 4027.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West, L. M. F. PLATE.

VAN DE REDACTIE.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig dat 5 Mei van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werden 28 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 224 K.G. 360 Gr. bruto en 201 K.G. 570 Gr. netto.

De zending bevatte 13.192 stukken beneden 5 gram, 379 briefkaarten en postwissels, 2603 stuks zwaarder dan 5 gram, 2406 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 18.580 stuks.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mr. J. W. Keij, adj.-insp. v. Fin., Haven 30, Schoonhoven; W. G. M. Verdooren, stationscomm. 2e kl. b.d. S.S. en Tr., p.a. G. A. F. Pesch, Sneeuw-klojesstraat 8, Den Haag; C. B. ten Seldam, hoofdteekenaar b.d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Dusartstraat 50 II, Amsterdam-Z.; W. J. Slooff, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Kamillestraat 13, Den Haag; N. Makkes, contr. 1e kl. b.h. B.B., Ned. Handel Mij., Den Haag; M. Rosema, monteur bij 's Lands Radio- en Tel.-dienst te Willemstad, La Placestraat 7, Amsterdam-O.; J. M. Wenzel, controleur 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Lijsterstraat 15, Leiden; M. A. Smith, 2e werktuigk. b.d. Gouv. Marine, Weimarstraat 51a, Den Haag; A. Boon van Ostade, contr. 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Pension Lanen, L. v. Meerdervoort 324, Den Haag; A. van Oost, contr. 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Regentesseplein 24, Den Haag; H. J. Goossens, ambt. van de binnenvisscherij te Pasoeroean, Eindhoven-scheweg 46, Valkenswaard.

Met Pensioen.

D. F. J. G. Brunet de Rochebrune, commies-red. b.d. Kantoor dienst v.h. B.B. in de prov. Oost-Java, de Carpentierstraat 9, Den Haag; V. H. J. Jansen, contr. 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Copernicusstraat 267, Den Haag; L. G. Portier, architect der genie, Sarphatipark 133, Amsterdam-Zuid; mej. F. Kooyman, hoofdverpleegster b.h. Krankz.gesticht te Lawang, Maretastraat 97, Den Haag.

Mutatiestaat van 4 tot 11 Mei '32

Nieuwe Leden:

C. van Uden, Amsterdam, Sarphatistraat 5.
J. C. Verbeek, Amsterdam, Singel 250.
A. Mulder, Apeldoorn, Wildernislaan 10.
A. de Braconnier, Deventer, Brinkgreverweg 61.
Mr. J. C. Th. Resius, Deventer, Welle 30.

Nieuwe Begunstiger:

P. A. Kleekamp, Apeldoorn, v. Hasseltlaan 5.

Voorgesteld door:

Penningmeester Afd. Amsterdam.
Afdelingsbestuur van Apeldoorn.
Secretaris Afd. Deventer.

Voorgesteld door:

den heer J. C. Baars te Apeldoorn.

Afschrijvingen:

C. Evenblij, Hilversum, Nieuweg 219. Ir. A. H. Wijmans, Meester-Cornelis, Kerkstr. 64.

Adresveranderingen:

H. B. Dornseiffen, Amsterdam, van: Paulus Potterstraat 38, naar: Harmoniehof 33 II.
Mevrouw G. L. Feekes, thans te Deventer, Dahliastraat 5.
G. M. Feij, Officier M.S.D., van: Curaçao, naar: Den Helder, a.b. H.M.S. „Heemskerk”.
Ir. E. F. Suringar, van: Paramaribo, naar: Den Haag, Stadhouderslaan 62.
Dr. H. Polvliet, Den Haag, van: Anna van Saxenstraat 27, naar: Paulinastraat 37.
G. H. Polvliet, Den Haag, van: Anna van Saxenstraat 27, naar: Paulinastraat 37.
Mevrouw H. Weijgers, Den Haag, van: Frankenslag 327, naar: Willem de Zwijgerlaan 83.
J. C. Koster, Generaal-Majoor N.I.L., van: Bandoeng, naar: Den Haag, p.a. Ned. Handel Mij.
J. Swartjes, Oud-Luitenant-Kolonel N.I.L., van: Nice, naar: Brussel, Place du Comité National 7.
H. G. Brandon, Oud O.-I.-Hoofdambtenaar, Den Haag, van: Vivienstr. 47, naar: Willem de Zwijgerlaan 42.
P. J. Goes, Den Haag, van: Fahrenheitstr. 710, naar: Berberisstraat 97.
L. J. Rieber, Luitenant-Kolonel Inf., van: Bergen-op-Zoom, naar: Assen, Emmastraat 29.

VRIJ BENEDENHUIS

onmidd. bij zee, ruime kamers, gr. badkamer, gem. of ongem. te huur. Brieven, liefst spoedig v. MAURIK, Seinpostduin 2, Scheveningen.

HANIASCHOOL B

Regentessel. 9, RIJSWIJK (Z.H.), Tel. 118719

Handelsdag- en avondschoon

Dir. G. Dekker

ESPERANTO

Op 26 Mei a.s., des avonds 8 uur, zal er aan onze school een korte lezing en proefles worden gegeven door Mevrouw A. M. G. Bergsma over en in Esperanto.

Na de proefles kunnen inschrijvingen plaats hebben voor den te geven cursus, die bestaat uit 32 lessen in 16 weken. Kosten slechts 5 gulden voor den geheelen cursus. De lessen worden gegeven volgens de beroemde Ce-methode. 5571

WISKUNDE - BOEKHOUDEN

Privaatlessen f 1.50 per uur. 5261

F. TERSTEEGE

OUDESBLOEMLAAN 15. DEN HAAG. Tel. 339022. Aanbevolen adres voor Leden van „Oost en West”.

Wij verhuren Auto's zonder chauffeur

Uitsluitend nieuwe wagens, per dag, week of maand. L. J. v. PUFFELEN, Weteringkade 83. Telefoon 771602. DEN HAAG (Holland). 5268

UTRECHT

UFRARADIO Radio-toestellen, direct op het lichtnet aan te sluiten (geén accu en anodebatterij), met ingebouwd luidspreker. Smaakvolle uitvoering in gepolitoerd notenhout. — Prijs f195.— UFRARADIO — UTRECHT Plompotorengracht No. 6 (5145) Tel. 16024